

UTREDNING OM ARKIV Region Blekinge 2019

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 2

Innehåll

1	SAMMANFATTNING	4
2	LÅNGSIKTIG INFORMATIONSFÖRSÖRJNING	6
2.1	E-arkiv	6
2.2	Slutarkiv	8
2.3	Mellanarkiv	9
2.4	Arkiv för analogt material	11
2.5	Öppna data	12
3	NYTTOR MED ARKIV OCH SAMVERKAN	12
3.1	Nyttor med medlemskap i Sydarkivera	13
3.2	Effektkedja	16
3.3	Tidsram	17
3.4	Nyttokalkyler	19
4	STRATEGISK BETYDELSE	20
4.1	Gemensam plattform för metodutveckling	20
4.2	Arkivmyndighetsfunktionens betydelse för samverkan	20
4.3	Dataskyddsförordningens krav	21
4.4	Digitalt först och kommunalt samarbete	22
5	RISKER MED SAMVERKAN	22
5.1	På ledningsnivå	22
5.2	Förvaltningsnivå	23
5.3	Risker som i stora delar har förebyggts	23
5.4	Samlad bedömning	24
6	BEHOVSANALYS REGION BLEKINGE	24
6.1	Informationshantering hos myndigheter	28
6.2	Digital information	29
6.3	Regionens analoga arkiv	30

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 3

7	OMVÄRLDSANALYS	32
7.1	Kommunerna i Skåne Nordost.....	32
7.2	Kommunerna i Skåne sydväst.....	32
7.3	ScanArkiv.....	32
7.4	Kommunerna i Halland och Region Halland.....	33
7.5	Kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten	34
7.6	Stockholms läns landsting	34
7.7	R7 e-arkiv	34
7.8	Region Skåne	36
7.9	Region Västra Götaland.....	37
7.10	Helsingborg	37
7.11	Malmö	38
7.12	Lidingö.....	39
7.13	Mölndal	39
7.14	Jönköpings län	40
7.15	Statens servicecenter	41
7.16	Att köpa e-arkiv som produkt eller tjänst	41
8	E-ARKIV I REGION BLEKINGE.....	42
8.1	E-arkivorganisation i egen drift	44
8.2	Kostnader e-arkiv i egen regi.....	46
8.3	Konsekvenser av att avvakta	48
8.4	Rekommendation för e-arkiv 2019.....	50
9	MEDLEMSKAP I SYDARKIVERA.....	51
9.1	Vad får man om man ansluter till Sydarkivera?.....	51
9.2	Kostnad för medlemskap i Sydarkivera	52
9.3	Förbundets tjänster	52
9.4	Anslutningsprocessen	55
10	REFERENSER.....	59

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 4

1 Sammanfattning

Landstinget Blekinge har 26 mars 2018 tecknat en avsiktsförklaring om medlemskap i kommunalförbundet Sydarkivera. Nästa steg är anslutningsöverenskommelse som beskriver de administrativa formerna för anslutningen och ett formellt beslut om att anta Sydarkiveras förbundsordning.

Kommunalförbundet Region Blekinge, som upphörde vid årsskiftet, var medlem i arkivorganisationen och Sydarkivera var arkivmyndighet för dem. Slutarkivering av kommunalförbundets analoga och digitala arkiv hanteras i separat överenskommelse.

Regionstyrelsen är idag arkivmyndighet för nya regionen som bildades 2019 och som består av landstinget och gamla Region Blekinge. Arkivmyndigheten ansvarar för tillsyn över informationsförvaltning och arkiv, samt ansvarar för att bevara information som överlämnats för framtiden. Det som överlämnas är information från upphörda verksamheter och information som inte längre behövs i den löpande verksamheten.

Medlemskap i Sydarkivera innebär att ansvaret som arkivmyndighet överförs till Sydarkivera. Man kan i sitt medlemskap hos Sydarkivera välja mellan att lämna över hela ansvaret till Sydarkivera eller dela på arkivmyndigheten. Diskussioner har förts med bland annat SKL:s jurister om möjligheten att dela på arkivmyndigheten. Lagligheten i en delad arkivmyndighet är inte helt utredd och inte prövad i domstol. Juristerna på SKL menar att det endast är möjligt att ha en arkivmyndighet.

Sydarkivera gjorde under 2018 en utredning om möjligheten att samlokalisera de analoga arkiven för de medlemmar som var intresserade av en sådan anslutande tjänst. Landstinget Blekinge svarade 10 december 2018 positivt på remissen från Sydarkivera om gemensamt analogt slutarkiv.

Nuvarande arkivlokaler hos Region Blekinge har brister och att på egen hand åtgärda dessa kommer att innebära stora kostnader för regionen. Ombyggnad av befintliga arkivlokaler är dyrt och att bygga nya arkivlokaler med enbart regionen som användare är inte ekonomiskt försvarbart. Samverkan med andra intressenter som befinner sig i samma situation är ekonomiskt det mest gynnsamma då man delar på kostnaden. Landstinget Blekinge fick sin första arkivarie hösten 2017. Samverkan och samarbete innebär även en minskad sårbarhet personalmässigt.

En fördel med att både ansluta till Sydarkiveras bastjänster med e-arkiv och ett gemensamt centralarkiv i Sydarkiveras regi är att förbundet blir hel arkivmyndighet. Det innebär därmed ett tydligt ansvar och inga tveksamheter när det gäller lagligheten kring arkivmyndigheten. Regionen kan överlämna ansvar för båda analoga och digitala handlingar som behöver överföras till arkivmyndighet.

Dialog kring nyttan av medlemskap i Sydarkivera både avseende digitalt arkiv och analogt arkiv har förts under en längre tid med stabsledning och landstings-serviceledning. Det finns enighet kring behovet av stöd från Sydarkivera både när det

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 5

gäller e-arkiv och analogt arkiv. I regionens organisation finns det inte tillräckliga resurser och lokaler för att på egen hand kunna klara lagstiftningens krav för arkivering.

Att bevara digital information för framtida generationer är ett långsiktigt, komplext och kostsamt åtagande. Den gemensamma organisationen innebär att komplexiteten minskar efter hand som Sydarkivera bygger upp erfarenhet, kompetens och rutiner tillsammans med förbundsmedlemmarna.

I ett kortare tidsperspektiv får förbundsmedlemmarna framförallt nytta av förbundets tjänster när det gäller utbildningar, tillsyn och samråd i samband med beslut om gallring. Det tar längre tid att realisera nyttorna kvalitetssäkring genom gemensamma mallar och erfarenhetsutbyte samt bli av med gammal information och gamla system för att få en bättre arkitektur. Detta förutsätter ett aktivt arbete ute i regionens olika verksamheter. Det kommer att ta lång tid innan nyttorna tillgänglighet, sökbarhet och ett helt digitalt flöde realiserar fullt ut. För att uppnå målen behöver Sydarkivera och förbundsmedlemmarna tillsammans arbeta systematiskt och långsiktigt med att förbättra informationsförvaltningen under informationens hela livscykel. Förbättrad sökbarhet och tillgänglighet uppnås först hos förbundsmedlem genom de informationssystem som används i verksamheten, därefter kommer det på längre sikt finnas möjlighet att erbjuda förbättrade tillgänglighet till information som överförts till Sydarkivera som arkivmyndighet.

Den viktigaste nyttan som förbundsmedlemmarnas arkivfunktioner, centralarkiv och arkivfunktioner på förvaltningarna (registratorer och arkivombud), ser med Sydarkivera är möjligheten att kunna ställa frågor om arkiv och informationshantering och få tillgång till olika kompetenser.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 6

2 Långsiktig informationsförsörjning

Information är en av de viktigaste strategiska tillgångarna för en organisation. För att kunna styra och skydda informationen behöver organisationen veta vilken information man har, var och hur den lagras, transporteras, processas, görs åtkomlig och raderas samt vem som är ansvarig. Det är därför strategiskt viktigt att hantera informationsägarskapet så att det bidrar till att e-arkivet blir till största möjliga nytta på kort och lång sikt samtidigt som informations säkerhet och effektivitet säkerställs och utvecklas över tid. För att uppnå detta behövs övergripande strategier för bevarande.¹

Enligt SKL har alla kommuner och landsting ett ansvar för att bevara sin information, oavsett om den finns i pappersform eller digital form. Det framgår i tryckfrihetsförordningen, arkivlagen och annan lagstiftning.² Det behövs både organisation och systemstöd för att kunna bevara organisationens digitala information för framtiden. Precis på samma sätt som det behövs personal, lokaler och materiel för att ta hand om pappersarkiven.

2.1 E-arkiv

26 mars 2018 skrev Landstinget Blekinge på en avsiktsförklaring om att gå med i kommunalförbundet Sydarkivera för att lösa regionens behov av långsiktigt bevarande av digitala allmänna handlingar, e-arkiv.

Viktigt att säga att e-arkivet är myndighetens allmänna information som lagras och hanteras digitalt, vare sig informationen finns i verksamhetssystem, mellanarkiv eller hos en arkivmyndighet. Sydarkivera har ett e-arkiv i form av en organisation och bevarandeplattform som innebär att man hanterar långsiktigt bevarande och därmed är slutarkiv för förbundsmedlemmarnas digitala information.

När det gäller e-arkiv i verksamheten så finns det en del verksamheter som använder sina verksamhetssystem, administrativa system, ärende- och dokumenthanterings-system, intranät med mera som digitala närarkiv precis som man tidigare haft dokumentskåp på rummen för handlingar och information som ska vara tillgängliga hela tiden. Dagens verksamhetssystem klarar i de flesta fall att de används på detta sätt, det vill säga både som verksamhetssystem för registrering av information och som närarkiv.

I de fall verksamheter vill ha tillgång till information under väldigt lång tid men man samtidigt inte vill belasta verksamhetssystemet som man arbetar i dagligen så kan använda sig av mellanarkiv för att bevara informationen. Det finns analoga mellanarkiv men man kan även använda sig av ett digitalt mellanarkiv. Det är system som ska vara anpassat för och som fungerar för verksamheten, framförallt när det gäller direktåtkomst till uppgifter och dokument.

¹Förstudie e-arkiv Hur vi skapar förutsättningar för e-arkiv och ett digitalt informationsflöde, Eskilstuna, Strängnäs och Västerås kommuner

² <https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/earkiv.350.html>

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 7

Så länge det finns en verksamhet som behöver informationen, personal som förstår den och informationssystem som kan behandla den finns till stor del en infrastruktur för bevarande. I slutarkivet hanteras information oberoende av de ursprungliga verksamheterna och informationssystemen. Det innebär att information om det ursprungliga sammanhanget och tekniken också måste bevaras av arkivet. Arkivsystemen kan därför vara av olika typ när det gäller verksamhetsnära arkiv och för långsiktigt bevarande hos arkivmyndighet.

E-arkiv handlar inte bara om att upphandla ett IT-system utan långsiktigt bevarande av elektronisk information för framtida generationer är komplext och dyrt. E-arkivet ska både kunna leva upp till lagstiftningens villkor och tillhandahålla ett digitalt funktionellt system över tid. För att uppnå det krävs en organisation med olika kompetenser och som kan utreda och förbereda leveranser av information till e-arkivet och säkerställa handlingarnas hantering och äkthet och riktighet över tid.

För att få till e-arkivet krävs olika typer av styrande dokument, riktlinjer och arbetsbeskrivningar. Arbetet behöver också organiseras t.ex. genom att bestämma hur beslut ska fattas och var e-arkivet ska placeras organisatoriskt. För att e-arkivet ska fungera krävs budget, personal och ev. konsulter för att utföra de olika arbetsuppgifterna. Det sista som behövs är olika typer av tekniska stödsystem dvs. de tekniska lösningarna för e-arkiv.

I dagens samhälle lagras allt mer information i kommunernas/regionernas IT-system. För att ta tillvara digitaliseringens möjligheter fullt ut är det nödvändigt att införa en långsiktigt hållbar digital informationshantering. Region Blekinge arbetar idag till stora delar med en digital ärendehantering men när den digitala informationen som ska bevaras arkiveras sker det fortfarande många gånger genom att handlingarna manuellt skrivs ut på papper.

För att nå ett helt digitalt flöde, till exempel från det att en ansökan kommer in till arkivering av ärendet, krävs tillgång till ett system som stödjer långsiktigt digitalt bevarande även hos arkivmyndigheten (slutarkivet). Den information som skapas digitalt i verksamhetssystem ex. patientjournaler och information i ekonomi- och personalsystem skrivs inte ut utan ska bevaras digitalt. E-arkivet ska ses som en viktig och nödvändig del i utvecklingen av e-förvaltningen och e-samhället.

För verksamheterna skulle införande av e-arkiv och ett digitalt informationsflöde ha många positiva effekter. Informationen blir mer sökbar och lättillgänglig. Det leder till förändrade och effektivare arbetsätt med ett minskat dubbelarbete när papper inte måste hanteras sida vid sida med den digitala informationen.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 8

2.2 Slutarkiv

När verksamheter upphör, eller om det finns andra bestämmelser i lagstiftning, behöver regionen kunna överföra information till ett slutarkiv för att säkerställa långsiktigt digitalt bevarande. En sådan situation är när till exempel privata vårdgivare upphör med sin verksamhet och regionens eller landstigets arkiv ska ta hand om informationen. Det kan också finnas praktiska skäl att överlämna information som inte längre används i den löpande verksamheten, bland annat utrymme för lagring, arbete med att eftersöka och lämna ut information till forskningen med mera.

I slutarkivet hanteras information oberoende av de ursprungliga verksamheterna och informationssystemen. Arkivet garanterar att information är äkta, oförändrad och användbar för den målgrupp som i första hand förväntas vilja ta del av informationen. Det finns en internationell standard som beskriver ett arkivsystem för att hantera information oberoende av de ursprungliga verksamhetssystemen: *Open Archival Information System* (OAIS). Det arkivinformatiössystemet som beskrivs i referensmodellen avser hela arkivorganisationen för ett slutarkiv och inte bara IT-systemet (eller IT-systemen) som används. För att kunna upprätthålla de olika funktionerna i modellen behövs resurser i form av finansiering, personer med lämplig kompetens, nödvändiga lokaler och teknisk utrustning.

Den organisation hos en arkivmyndighet som hanterar e-arkivet behöver hela tiden arbeta förebyggande för att säkerställa ett långsiktigt hållbart bevarande. Digital arkivering skiljer sig från arkivering av pappershandlingar på flera sätt. Det beror framförallt på att det behövs tekniska lösningar för att kunna läsa och bearbeta information. En stor skillnad är att man återkommande behöver kontrollera och migrera den digitala informationen för att den ska vara tillgänglig och läsbar i framtiden, med den teknik som finns tillgänglig då. Kostnaden för arkivering är därmed inte klar vid själva överlämnandet av informationen till arkivmyndigheten.

I arkivsystemet är handlingarna frikopplade från de verksamhetssystem i vilka de skapades. Det fungerar i stort sätt på samma sätt som kommunens/regionens centralarkiv som lyder under arkivmyndigheten och som ansvarar för handlingarnas slutarkivering. Varje verksamhet ansvarar själv för sina handlingar, oavsett om de är upprättade på papper eller i digital form, fram tills att informationen överlämnas till arkivmyndighet. Handlingar som arkivmyndigheten tar emot övergår i dess ägo. Det betyder att pappershandlingar ordnas, förtecknas och blir sökbara i arkivhyllan. Den information som strukturerats upp i verksamhetssystemen måste på ett liknande sätt struktureras och formateras så att så att den hamnar på rätt plats i det digitala slutarkivet för att eftersökas och läsas i digital form.

Digital information, filer och dokument, skapas och byggs upp av 0:or och 1:or. För att kunna läsa dokument och filer behövs både teknisk utrustning och mjukvara. Mjukvara och hårdvara som med tiden behöver bytas ut och uppdateras i linje med den tekniska utvecklingen. Samtidigt ska all den information som lagras hos det digitala slutarkivet

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 9

kunna återsökas och återskapas. Därför behöver kommuner/regioner utveckla metoder för att säkerställa att man inte riskerar "låsa in" informationen i gamla obsoleta system.³

Regioner har också ansvar för de privata vårdgivare som enligt lag ska överföra sina patientjournaler till den region som verksamheten bedrivs i om deras verksamhet upphör. Det här innebär att Region Blekinge privata vårdgivare som har och kommer lämna över information till dem. Överlämnandet innebär att det är arkivmyndigheten som ska ansvara för slutarkivering och ta hand om eventuellt frågor om utlämnande av journaler. Det är alltså inte möjligt för verksamheterna eller IT att hantera detta. För denna typ av information krävs därför ett digitalt långsiktigt bevarande.

2.3 Mellanarkiv

Med mellanarkiv/verksamhetsnära arkiv menar vi olika typer av lösningar för att hantera arkiverad information, i de fall myndigheten ansvarar för informationen. Viktig funktion för mellanarkivet är att informationen är tillgänglig och användbar direkt i verksamheten.

Verksamhetssystemen kan jämföras med arkivskåp på kontoret. E-arkivsystem (som till exempel Comprima eller R7 e-arkiv) fungerar som ett närarkiv eller mellanarkiv i korridor eller källare. De analoga systemen, arkivskåp och arkivlokaler, som myndigheten ansvarar för är också exempel på verksamhetsnära arkiv. Arkivlagen omfattar nämligen all allmän information - inkomna eller upprättade handlingar samt register och förteckningar som förs fortlöpande. Alla system som lagrar allmän information behöver därför uppfylla arkivlagens krav på säker hantering av information.

Förr eller senare kommer viss information, till exempel äldre avtal, inte längre att behövas i en verksamhets dagliga arbete. Man kan dock anse att den fortfarande är till nytta, och därför inte redo att skicka dem till arkivmyndigheten för långsiktigt bevarande. Ett mellanarkiv är ett system för bevarande som är till för sådan information som flyttats ur ett verksamhetssystem, men ändå är tillgängligt för verksamheten.

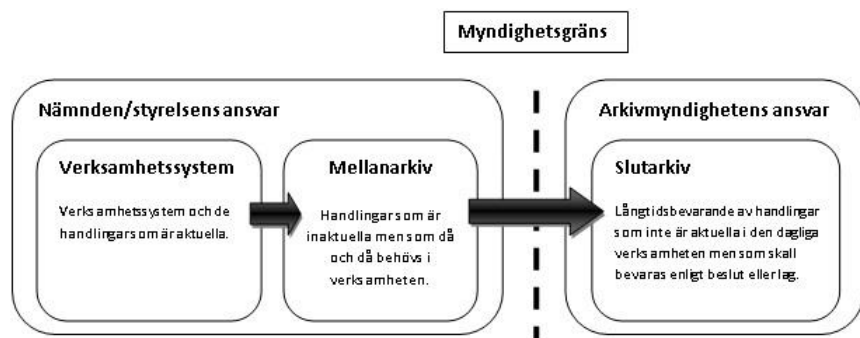
Region Blekinge har ett stort behov av e-arkiv, både av ett mellanarkiv och ett system för långsiktigt bevarande. De flesta verksamheter i regionen använder Public 360 när det gäller ärendehantering och registrering av allmänna handlingar. Inom regionen finns ett stort behov av mellanarkiv framförallt för vårdjournaler. Verksamheterna har tagit fram ett förslag på att avtal ska skrivas med R7 e-arkiv som är en gemensam lösning för e-arkivering för ett antal landsting i Sverige.

När man ska avveckla IT-system eller vill plocka ut information så måste en utredning göras kring vilken information som ska finnas i ett ev. mellanarkiv och vad som ska överföras till arkivmyndigheten för slutarkivering. Givetvis bör arkivmyndigheten vara

³ Projekt ScanArkiv Förstudie kring kommungemensam arkivorganisation med tillhörande e-Arkiv s. 4

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 10

med i diskussionerna även om det är myndigheterna som ansvarar för eventuella mellanarkivlösningar (se bild på nästa sida). Arkivmyndigheten vet vilken information som ska bevaras och vilken information som ev. kan gallras. De kan också ge råd om vilka format som är lämpliga att använda och hur överföringen ska ske mellan verksamhetssystemet och mellanarkivet.

Region Blekinge byter inom några vårdssystem från nuvarande System Cross. I samband med detta ska de innan övergången till ett nytt vårdssystem ha fört över de journaler som måste vara tillgängliga för verksamheterna under den tid som personerna är i livet till ett mellanarkiv. Den lösning verksamheterna har tänkt sig är ett avtal med R7 e-arkiv. I mellanarkivet/verksamhetsnära arkivet är det fortfarande verksamheten som ansvarar för informationen.

R7e-arkiv har mångårig erfarenhet av att tillhandahålla arkivtjänster med möjlighet till direkt åtkomst till informationen. R7e-arkiv för dialog med Inera, som redan idag tillhandahåller flera tjänster som används av flera Regioner och landsting, bland annat 1177. Inera ägs sedan en tid tillbaka av SKL, dvs. regioner och kommuner gemensamt. Inera har genomfört intresseförfrågan under 2018 och beslutar 2019 om att inleda förstudie om mellanarkiv som nationellt e-arkiv eller ej. Sydarkivera följer detta arbete.

Sydarkivera kan som gemensam arkivmyndighet bidra med arkivarietkompetens i projekt för att överföra information till mellanarkivet. Precis som regionernas egna arkivmyndigheter. Det finns även erfarenheter av arbetet med att exportera, transformera och överföra information inom förbundet. Sydarkiveras personal kan fungera som bollplank även i dessa frågor, vilket ingår i råd och stöd inom bastjänsten. Tjänsterna som R7e-arkiv respektive Sydarkivera erbjuder kompletterar därigenom varandra väl. Det som inte ingår i Sydarkiveras bastjänster är kostnader för utveckling och konsulter för att överföra, eller migrera, information från verksamhetssystem till mellanarkiv.

Under 2019 kommer mellanarkiv att vara tema på Sydarkiveras nätverksträffar som genomförs. R7e-arkiv deltar på nätverksträff i Alvesta den 21 mars 2019. Ett par kommuner har därutöver ställt frågor kring samverkan när det gäller mellanarkiv för

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 11

bygglov. Sydarkivera har i dagsläget ingen praktisk erfarenhet av att tillhandahålla lösning för mellanarkiv, med direktåtkomst för förbundsmedlemmarna. Att Region Blekinge ansluter till R7e-arkiv är därför en lösning som även Sydarkivera rekommenderar.

Regionen behöver både mellanarkiv och slutarkiv då de fyller olika funktioner. Genom avtal med R7 e-arkiv får verksamheterna ett mellanarkiv för framförallt vårdinformation som behöver vara tillgänglig dygnet alla timmar medan medlemskap i Sydarkivera ger regionen dels möjlighet att lämna över digital information som ska bevaras för all framtid antingen beroende på att verksamheten inte behöver den längre men också på grund av de lagkrav som finns när det gäller viss information som inte får hanteras av andra än arkivmyndigheten. Sydarkivera ger också tillgång till specialistkompetens som behövs i kontakterna med R7 e-arkiv och med verksamheterna för att kunna hantera den digitala informationen oavsett om det ska till ett digitalt mellan- eller slutarkiv.

2.4 Arkiv för analogt material

För att arkivmaterial i papper ska kunna bevaras utan att stjälas, förstöras i brand, hamna i oordning eller slarvas bort finns idag stora arkivbyggnader där handlingarna bevaras. Ansvarig för dessa arkivlokaler är arkivmyndigheter.

Region Blekinges styrelse är idag arkivmyndighet för regionen. Regionens nuvarande arkivlokaler har brister och att på egen hand åtgärda dessa kommer att innebära stora kostnader. En snabb inventering är genomförd av Region Blekinges pappersarkiv. Det finns idag två arkivlokaler i Karlskrona som är avsatta för arkivmyndigheten och deras behov av slutarkivering. Ytterligare lokaler inom Region Blekinge används av verksamheterna som verksamhetsnära arkiv. Dessa lokaler består i många fall av lokaler som inte är byggda för att vara arkivlokaler, i vissa fall rör det sig om skyddsrum. Riksarkivet är de som ställer krav på hur arkivlokaler ska utformas och det finns inga skillnader i kraven om det ska användas som slutarkiv eller för verksamheternas behov av när- och mellanarkiv. Nya krav från Riksarkivet finns för analoga arkivlokaler och de brister som finns ska vara åtgärdade vid utgången av 2018. Även om inte bristerna är åtgärdade vid 2018 års slut så bör en planering över hur man ska lösa lokalernas brister vara framtagen.

Region Blekinge har svarat positivt på en remiss från Sydarkivera om gemensamt nytt slutarkiv i Sydarkiveras regi. Region Blekinge har angett flera skäl till att vara positiva till denna tjänst hos Sydarkivera: Nuvarande arkivlokaler är inte godkända för ändamålet. Ombyggnad av befintliga arkivlokaler är dyrt och att bygga nya arkivlokaler med enbart regionen som användare är inte ekonomiskt försvarbart. Samverkan med andra intressenter som befinner sig i samma situation är ekonomiskt det mest gynnsamma då man delar på kostnaden.

Landstinget Blekinge fick sin första arkivarie hösten 2017. Samverkan och samarbete innebär även en minskad sårbarhet personalmässigt. Genom att ingå i ett gemensamt centralarkiv för flera organisationer finns möjlighet till bemanning och kompetens även

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 12

vid sjukdom och längre frånvaro. För att få den största möjliga synergieffekten av detta krävs dock medlemskap i Sydarkivera.

Landstinget Blekinge har gjort en inventering av sina handlingar i de lokaler man vet om att det finns arkivhandlingar. Landstingsarkivarien har tillsammans med personal från Sydarkivera gjort en grov inventering av antalet hyllmeter med handlingar som finns i landstingets lokaler i Karlskrona och Karlshamn. En enkät har skickats ut av landstingsarkivarien under början av 2018 med frågor kring arkivvården. Enkäterna visar på att det finns arkivhandlingar ute i verksamheterna men hur mycket är svårt att säga. Det krävs ytterligare inventering för att få fram mer exakta siffror på hur mycket material det finns i Region Blekinge och som ska till arkivmyndigheten men landsting/regioner brukar ha minst 10 000 hyllmeter med material som ska arkiveras.

2.5 Öppna data

En utveckling som möjliggörs av införande av e-arkiv är *öppna data*. Öppna data består av stora mängder data som tidigare var svårtillgängliga, i huvudsak myndighetsinformation, och som nu på grund av PSI-direktivet⁴ görs mer åtkomlig för företag och allmänhet. Riksarkivet har t.ex. fått i uppdrag att inrätta och förvalta en gemensam portal för information från statliga myndigheter. Huvudsyftet med att göra informationen mer tillgänglig är att företag och allmänhet ska kunna använda den som rådata i nya digitala tjänster. EU beräknar att värdet för dessa digitala tjänster kan vara så högt som 40 miljarder Euro per år. E-arkiv är en viktig byggsten för att tillgängliggöra och hantera öppendata effektivt.⁵

3 Nyttor med arkiv och samverkan

Ett av huvudsyftena med arkiv, både e-arkiv och pappersarkiv, är att säkra informationsförsörjningen över tid. Det gäller både gentemot allmänheten och mot regionens verksamheter. En snabb och säker dokumenthantering bidrar till att stärka förtroendet mellan regionen och allmänhet, andra myndigheter och näringsliv. Om hanteringen och åtkomsten till handlingar förenklas kan man få en säker handläggning och därmed kunna fatta välgrundade beslut.

De nyttor som lyfts fram när det gäller e-arkiv är att man får en säker långsiktig informationskälla och en bättre överblick över information. Dessutom får man en minskad arbetstid för pappershantering samt effektivare och enklare bevarande. Genom digitala handlingar minskar också tillväxten i pappersarkivet vilket ger en indirekt besparing i att man inte behöver öka lokalytorna för arkivering.

De största nyttorna kommer man dock att se i form av en effektivare förvaltning samtidigt som den långsiktiga digitala informationsförsörjningen säkerställs. Dessutom

⁴ PSI-direktivet: Myndigheter bör tillgängliggöra sina offentliga data för vidareutnyttjande, fritt eller enligt standardiserade och generösa villkor, för att bidra till ökad öppenhet i offentlig förvaltning och bättre service.

⁵ SKL rapport *Framgång med e-arkiv* s. 24

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 13

kommer e-arkivet på sikt att bidra till ökad tillgång till information, både internt och externt, vilket i sin tur stärker regioninvånarnas demokratiska rättigheter. När man undersöker nyttorna och de positiva effekterna med e-arkiv så är det inte rimligt att ställa det mot dagens läge eftersom e-arkiv är en nödvändighet för att offentliga myndigheter ska kunna uppfylla de lagar som finns på området, bland annat offentlighetsprincipen och arkivlagen.

En viktig aspekt är att succesivt minska kostnaderna för den manuella hanteringen av handlingar. Att fysiskt leta efter pappershandlingar, att kopiera dem och skicka dem tar mycket tid i anspråk. Också den interna hanteringen av leveranser till arkivet är resurskrävande. Dessutom tillkommer en kostnad för arkivboxar och aktomslag. Med ett e-arkiv behöver man på sikt inte investera i nya arkivlokaler då inflödet av pappershandlingar minskar efter hand med en digital hantering.

Region Blekinge har en del gallringsbara handlingar i arkiven och hanteringen av dem är resurskrävande. Destruering av sekretesshandlingar måste ske under sådana förutsättningar att man kan garantera att handlingarna verkligen förstörs. Ett e-arkiv kan i förlängningen därmed leda till att personalen slipper lägga tid på manuell gallring och kan därmed disponera sin tid bättre och mer effektivt.

En del av de ovan nämnda besparingarna är svåra att sätta en prislapp på. Till exempel är tidsbesparing inget som syns i verksamheternas budget. Det handlar även om framtida besparingar vars exakta storlek inte går att uppskatta idag, exempelvis behovet av nya arkivlokaler.

3.1 Nyttor med medlemskap i Sydarkivera

Sydarkiveras förbundsstyrelse beslutade 2017 att ge förvaltningen i uppdrag att driva projektet Sydarkiveras utveckling tillsammans med förbundsmedlemmarna. Projektet syftade till att uppnå en samsyn inom förbundet när det gäller förbundets utveckling och omfattning/avgränsning av bastjänster och anslutande tjänster. Ett handlingsprogram har utarbetats 2018 för förbundet som följer de resultat som projektet fick fram där man pekar på vilka nyttor förbundet har och hur man kan använda sig av dessa nyttor.⁶ Sydarkiveras förbundsfullmäktige har antagit handlingsprogrammet som underlag för fortsatt inriktning och utveckling av verksamheten.

Att bevara digital information för framtida generationer är ett långsiktigt, komplext och kostsamt åtagande. Den gemensamma organisationen Sydarkivera innebär att komplexiteten minskar efter hand som Sydarkivera bygger upp erfarenhet, kompetens och rutiner. Att införa bevarandetjänster etappvis minskar komplexiteten ytterligare och det blir möjligt att bättre förutse kostnader och mäta nyttor.

3.1.1 Kompetenshöjning

⁶ HANDLINGSPROGRAM 2019–2022 Kommunalförbundet Sydarkivera.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 14

Nyttan med kompetenshöjning kan realiseras under relativt kort period. Förbundsmedlemmarnas personal kan få utbildning om informationshantering och arkiv vilket skapar förutsättningar för säker hantering i den löpande verksamheten. Kunskaperna gör det möjligt att komma igång med arbetet med att planera informationshantering och kravställa informationssystem för långsiktigt hållbart bevarande.

3.1.2 Kvalitetssäkring

Nyttan med kvalitetssäkring innebär att myndigheten vet vilken information som hanteras och hur den ska hanteras under hela livscykeln. Det vill säga hur information skapas, vid registrering, gallring, bevarande, överlämnande till arkivmyndighet och återanvändning i verksamhet och forskning.

Allmänheten kan skaffa sig kännedom om vilka handlingar som är möjliga att begära ut. På begäran kan myndigheten snabbt hitta och hämta fram information. Registratorer och handläggare vet vilka handlingar som ska bevaras och vilka som ska gallras (förstöras).

3.1.3 Kvalitetskontroll

Kvalitetskontrollen innebär att arkivansvariga (nämnd, styrelse och ansvarig chef) kan förvissa sig om att nämnder och bolag sköter sin informationshantering i enlighet med lagar och föreskrifter. Det är också en förutsättning för att säkerställa att information som bevaras i det gemensamma arkivsystemet är äkta och oförändrad. För allmänheten innebär det en ökad rättssäkerhet och säkerställer att information bevaras och gallras i enlighet med informationsplanerna. Arkivfunktionerna är inspektionerna ett kvitto på att information hanteras rätt och en hjälp för att identifiera möjliga förbättringar.

3.1.4 Tillgänglighet och sökbarhet

Tillgänglighet och sökbarhet innebär att det blir enkelt att hitta arkiverad information. Digitaliserade arkivförteckningar gör det möjligt att lokalisera både information i pappersarkiv (hos respektive medlemsorganisation eller på arkivcentra) och överlämnade elektroniska arkiv. Det är till nytta för allmänheten, verksamheterna och andra myndigheter som letar efter information. Nyttan är tidsbesparing samt nöjdare medarbetare och användare.

3.1.5 Bli av med inaktuell information

Ett digitalt slutarkiv gör det möjligt att avveckla gamla system utan onödig informationsförlust. Genom att ta hand om information som ska bevaras som finns i inaktiva system kan dessa system avvecklas. Ekonomisk nytta är minskade kostnader för teknisk drift och licenser för systemägaren. Kvalitativ nytta är att IT-ansvariga och systemförvaltare enklare kan införa en förbättrad systemarkitektur utan gamla system "i bagaget".

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 15

Genom samverkan är det möjligt att återanvända framtagna lösningar och fördela resurser. Det innebär ekonomiska nyttor då kostnaderna fördelas ut och minskar över tid. Samverkan med gemensamma resurser innebär också förhandlingsstyrka gentemot leverantörer och konsulter. Det blir också ett minskat beroende av enstaka leverantörer/konsulter.

3.1.6 Helt digitalt flöde

Genom att förbättra kravställningen av system med inriktning mot en mer standardiserad hantering av information och öppen arkitektur skapas förutsättningar för enklare och mer kostnadseffektivt sätt att arkivera digitalt på sikt. Standarder, utbytesformat och maskingränssnitt möjliggör automatisering och informationsflöden. Det är till nytta för förbundsmedlemmarna då kostnader i samband med systembyte och avveckling av system kan minska. Samarbetet kan leda till en mer enhetlig och tydligare kravställning i samband med upphandling av nya verksamhetssystem.

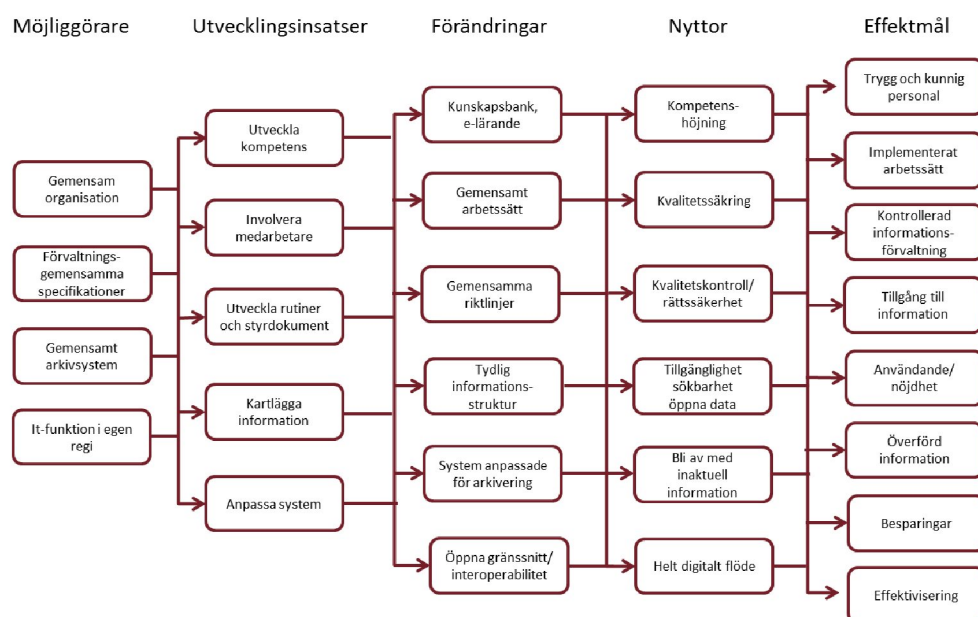
Helt digitalt flöde innebär att det även finns en långsiktigt hållbar och pålitlig förvaltning av arkiverad information. En förväntad ekonomisk nytta med ett helt digitalt flöde är minskat behov av att hantera utskrifter på papper. Uppskattad tid och kostnad för att skriva ut pappersakter istället för digitala akter redovisas i utvärderingen från 2017. Den stora alternativa kostnaden som redovisas är arbetstid för att hantera utskrifter och arkivläggning, att skriva ut handlingar i digitala akter har uppskattats till 1–2 årsarbetstider beroende på verksamhetens omfattning.⁷

⁷ HANDLINGSPROGRAM 2019–2022 Kommunalförbundet Sydarkivera.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 16

3.2 Effektkedja

De nyttor som identifierats och specificerats är *kompetenshöjning, kvalitetssäkring, kvalitetskontroll, tillgänglighet och sökbarhet, bli av med inaktuell information* samt *ett helt digitalt flöde*. För att realisera dessa nyttor behöver förändringar ske och utvecklingsinsatser genomföras. Möjliggörare är det som behövs för att kunna genomföra utvecklingsinsatserna, nämligen en gemensam organisation, gemensamma specifikationer och arkivsystem samt en it-funktion i egen regi. Effektmålen är det som kan mätas för att säkerställa att nyttorna realiseras.

Sydarkivera tog 2014 fram en effektkedja i det nyttorealiseringsprojekt som då genomfördes. En ny version av effektkedjan har tagits fram. De största förändringarna är att gemensam organisation och teknik som nu finns på plats har lagts in som möjliggörare. Effektkedjan har vänts "upp och ner", med råd och stöd överst för att bättre spegla att dessa nyttor realiseras först för förbundsmedlemmarna. Några förändringar, nyttor och effektmål har slagits ihop för ett rakare och mer logiskt flöde. Texten i en del figurer har bytts ut för att vara mer självförklarande och tidsenligt.⁸

⁸ HANDLINGSPROGRAM 2019–2022 Kommunalförbundet Sydarkivera

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 17

3.3 Tidsram

Det kommer att ta lång tid innan effekten märks fullt ut i förbundsmedlemmarnas verksamheter.

3.3.1 Kort tid

Nyttan kompetenshöjning kan realiseras under relativt kort tid. Utbildningar erbjuds fortlöpande och personal hos förbundsmedlemmarna kan delta på utbildningar och nätverksträffar för att direkt få del av kunskaper och erfarenheter. Kompetenshöjning totalt sett hos förbundsmedlemmarna kommer att ta längre tid att realisera. Det finns varierande förutsättningar och intresse för att delta på utbildningar, det gör att nyttorealiseringsperioden kommer att variera mellan förbundsmedlemmarna.

Nyttan kvalitetskontroll kan också realiseras på kort tid. Tillsynsbesök genomförs fortlöpande och redovisas genom åtgärdsrapporter och samlad rapportering till förbundsstyrelse och kommunstyrelse. Enkla verktyg för självvärdering och möjligheten att fråga om råd gör att förbundsmedlemmarna snabbt kan få nytta av förbundets tjänster. Förvaltningarna kan redan nu vända sig till tillsynsarkivarien för att få underlag för gallringsbeslut granskade. Det är dock inte förrän år 2022 som samtliga verksamhetsområden hos förbundsmedlemmarna har varit föremål för inspektionsbesök.

3.3.2 Längre tid

Nyttan kvalitetssäkring realiseras över en längre tidsperiod. Det finns mallar att tillgå för att enklare uppdatera diarieplan och informationshanteringsplan. Hur snabbt nyttan realiseras beror på hur mycket tid som förbundsmedlemmarna har att lägga på att arbeta igenom sina informationshanteringsplaner. Det är stor variation mellan förbundsmedlemmarna och det kommer att ta lite längre tid innan alla har hunnit med att uppdatera sina planer. Medlemsorganisationerna har mycket varierande förutsättningar och det är viktigt att tjänster erbjuds som gör det möjligt både för de som kommit långt i sin digitaliseringsprocess att komma vidare, men också möjligt för dem som har mycket arbete kvar att komma i fas med grunderna när det gäller informationsplaner.

Nätverksträffar, temadagar och workshoppar ger möjlighet till erfarenhetsutbyte och direkt nytta i verksamheten. Informationskartläggning genomförs successivt och samtliga verksamhetsområden kommer att vara klara 2022. Först då kommer samtliga i kommunerna förekommande verksamhetsområden vara genomgångna och mallarna för informationsplaner fullt ut kvalitetssäkrade.

Nyttan att bli av med gammal information och gamla system för att få en bättre informations- och systemarkitektur realiseras också över längre tid. De första leveranserna genomförs 2017–2018. Det tar lång tid att utreda och ta fram lösningsförslag som gör det möjligt att hantera de digitala arkivleveranserna på ett effektivt sätt. Allra längst tid tar de gamla inaktiva systemen eftersom det ofta rör sig om ett tidsödande detektivarbete (upp till tre år räknat i kalendertid).

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 18

Genom att arbeta med förbättrad kravställning av nya IT-system är förhoppningen att arbetet med digitala arkivleveranser ska kunna ske snabbare, billigare och med högre grad av automatisering. Det är alltså först på 5–10 års sikt som det kommer att bli en tydlig förändring när det gäller att mer rutinmässigt överföra digital information till slutarkiv.

3.3.3 Mycket lång tid

Nyttan tillgänglighet och sökbarhet genom Sydarkivera som gemensam arkivorganisation kommer att ta mycket lång tid att realisera fullt ut. Det finns mycket arbete att göra för att få ordning på både de digitala och de analoga arkiven ute hos förbundsmedlemmarnas nämnder och bolag. Det handlar till exempel om bra rutiner för registrering av allmänna handlingar, systemförvaltning samt digitalisering och publicering av arkivbeskrivningar och arkivförteckningar.

E-arkivet hanteras i dag av förbundsmedlemmarnas ärendehanteringssystem, verksamhetssystem och administrativa system. Till den allra största delen kommer myndigheterna att behöva ha kvar sin information direkt tillgänglig i verksamheten under lång, eller mycket lång tid. Överlämnande till Sydarkivera blir aktuellt först när informationen ska överlämnas till arkivmyndighet.

Nyttan med förbättrad tillgänglighet och sökbarhet realiseras på kortare tid genom de informationsystem som används i förbundsmedlemmarnas olika verksamheter. Det första steget är att gå från en helt eller delvis analog informationshantering, till en helt digital informationshantering och även tillgängliggöra information till medborgare genom diarium, på nätet, mina sidor och andra tjänster.

Genom att arbeta med förbättrad kravställning av nya IT-system och utveckling av Förvaltningsgemensamma specifikationer (FGS) är förhoppningen att på lång sikt kunna erbjuda bättre tjänster för att kunna återanvända och analysera arkiverad information. Det tar lång tid för att realisera ett helt digitalt flöde. Det finns många beroenden till bestämmelser i lagstiftningen och till IT-system som inte har öppna gränssnitt. Ett annat beroende är gemensamma utbytesformat. Erfarenheten är att det tar lång tid att komma överens om gemensamma utbytesformat, men att det är i gengäld mindre resurskrävande att utveckla lösningar.

Det finns tusentals programvaror och databaser i kommunerna/regionerna och det är långt ifrån alla som är öppna för att möjliggöra ett digitalt flöde av information. Det är framförallt i samband med upphandling som kommunerna/regionerna har möjlighet att påverka systemutveckling. Avtalen för centrala verksamhetssystem är vanligtvis långa, 7–10 år är inte ovanligt. Därför kommer omställningsarbetet att ta tid.

Den grundläggande bevarandeplattformen finns på plats och är ett gemensamt digitalt slutarkiv för information som inte längre behöver, eller får, finnas i

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 19

verksamhetssystemen. Däremot kommer det att ta tid att realisera ett helt digitalt flöde från det att information kommer in till kommunen eller skapas i verksamheten.

3.4 Nyttokalkyler

Förstudier från Eskilstuna, Strängnäs och Enköping,⁹ Stockholm stad¹⁰ och Gävleborg visar på att det finns tid och pengar att spara på vid digital övergång¹¹. I Eskilstuna, Strängnäs och Enköpings förstudie räknades det genom en workshop ut att kommuner kan spara 5,5 minuter/handling om man inför en digital ärendehantering med ett digitalt slutarkiv, e-arkiv. Utifrån denna uppgift skulle Eskilstuna som har ca 27 000 handlingar spara ca 1 200 000 kr/år, Strängnäs med sin 25 000 handlingar ca 1 100 000 kr/år och Enköping med sina 8 000 handlingar spara ca 350 000 kr/år.¹² Regioner kommer spara minst lika mycket tid per ärende. I realiteten borde kommuner och landsting spara ännu mer tid i och med att det ofta ingår mer än en handling i ett ärende.

Gävles beräkningsmodell utgår dels från andra förstudier (Stockholm stad samt Eskilstuna, Strängnäs och Enköping) och dels från egna studier.¹³ De egna studierna utgjordes av intervjuer med exempelvis registratorer, samt jobbskuggning av dem för att ta fram en bas för beräkningen av tidsåtgång. Gävle jämförde även snittärenden per system internt och med andra kommuner av ungefär samma storlek¹⁴. Gävles förstudie kom fram till totalsumman 190 kr/ärende för arkivering av handlingar. Då omfattas kostnad för arbetstid, material och lokalhyra fördelat på antal ärenden som arkiveras. Det rör sig om icke-nödvändig analog hantering av ärenden som skapas och hanteras digitalt. Den här siffran inkluderar arkiveringskostnaden för ärenden. Dessa kvalitativa nyttor är svåra att realisera och därför har man i Gävle valt att bara tillgodoräkna sig 10 % av dessa, eftersom att en stor del av effektiviseringen troligtvis kommer att gå till andra arbetsuppgifter samt ökad kvalitet på arbetet.

En annan viktig del är att e-arkivet kan ge kortare ledtider. Med ett fullt fungerande e-arkiv förkortas ledtiderna för återsökning av ärenden, vilket resulterar i att handläggningen av ärenden och utlämnandet tar mindre tid. Detta är rent arbetstidsrelaterade nyttor, utöver det skapas kortare ledtider men även nöjdare allmänhet. Allmänheten förväntas bli mer positiv till kommunen/regionen om de känner att de har en effektiv förvaltning och att man därför får vänta kortare tid för att få ut de handlingar man begär ut.¹⁵

Det är viktigt att påpeka att när det gäller nyttokalkyler för e-arkiv att de flesta organisationer redan betalar alla dessa kostnader men de syns inte. Den största vinsten med e-arkiv är minskad manuell hantering vid arkivering. Det är också där den största

⁹ Förstudie e-arkiv - Eskilstuna, Strängnäs, Enköping 2013.

¹⁰ <http://www.ssa.stockholm.se/Om-Stadsarkivet/E-arkiv-for-Stockholms-stad/>

¹¹ Framtidens Arkiv - Förstudie 2013, Gävle Kommun.

¹² Förstudie e-arkiv - Eskilstuna, Strängnäs, Enköping 2013. s.3)

¹³ Framtidens Arkiv - Förstudie 2013, Gävle Kommun.

¹⁴ Enligt mejlkonversation Andreas Rönnqvist, Gävle kommun, 2014-10-28

¹⁵ Framtidens Arkiv - Förstudie 2013, Gävle Kommun. s. 15

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 20

vinsten finns för Region Blekinge. Det gäller framförallt effektiviseringar med bland annat minskad icke-nödvändig manuell hantering och kvalitetssäkring som är de stora vinsterna. Regionen är i färd med att tillsammans med andra regioner upphandla ett nytt vårdssystem och tanken är att man inte ska migrera in information i det nya vårdsystemet utan börja om från början i systemet med nya journaler. När det gäller det gamla systemet är istället tanken att man ska överföra informationen till antingen ett digitalt slutarkiv, om personen är avliden, eller till ett mellanarkiv som verksamheterna har tillgång till via nya vårdsystemet. Projektet med det nya vårdsystemet har gjort frågan om e-arkiv högaktuell. Man behöver en lösning för verksamhetsnära arkiv/mellanarkiv men också en lösning för det långsiktiga digitala bevarandet för information som ska bevaras för all framtid.

4 Strategisk betydelse

Den digitala förändringen av det offentliga samhället pågår och påverkar händelseutvecklingen i såväl stora som små kommuner och regioner. En gemensam arkivorganisation är ett strategiskt viktigt steg för att så småningom åstadkomma helt digitala ärendeflöden.

4.1 Gemensam plattform för metodutveckling

Kommunalförbundet Sydarkivera har blivit en gemensam plattform för förbundsmedlemmarna när det gäller metodutveckling och nära samarbete med viktiga aktörer som Riksarkivet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Datainspektionen, Statens Servicecenter (SSC), Swedish Standards Institute (SIS) samt de nationella arkivföreningarna Föreningen för Arkiv i Landsting (FALK) och kommun och Föreningen för Arkiv och Informationsförvaltning (FAI). Denna plattform har inneburit möjligheter för Sydarkivera att delta i ett flertal nationella projekt och satsningar som på kort eller lång sikt är till nytta för förbundsmedlemmarna och Sydarkivera.

Sydarkivera har haft kontakt med flera studenter som velat samla in underlag till uppsatser och examensarbeten och som studerar olika perspektiv på arkiv och digitalt bevarande och man har även nämnt Sydarkivera i forskningssammanhang. I forskningssammanhang har Sydarkivera varit ett exempel som har analyserats av forskare i samband med bland annat Riksarkivets projekt E-Ard, e-arkiv och e-diarium och det europeiska projektet InterPARES Trust (ITrust 2013–2018). Bl.a. har man i en vetenskaplig artikel diskuterat nyttor vid samverkan kring e-förvaltning och hur nyttorna förhåller sig till vald samverkansform. Exempel som har diskuterats har varit bland annat Statens servicecenter (SSC), SKI:s för e-arkiv, Förvaltningsgemensamma specifikationer (FGS) och kommunalförbundet Sydarkivera.¹⁶

4.2 Arkivmyndighetsfunktionens betydelse för samverkan

Under två år med start 2018 genomförs en statlig utredning när det gäller arkiv. I kommittédirektivet *Översyn av arkivområdet* (Dir.2017:106) noteras att digitala

¹⁶ Juell-Skielse, G., *Government Information Quarterly* (2017), "Modes of collaboration and expected benefits of inter-organizational E-government initiatives", <http://dx.doi.org/10.1016/j.giq.2017.10.008>.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 21

informationssystem och digitala arkiv är kostsamma både att etablera och hålla i drift. I kommittédirektivet framhålls bland annat att:

Det finns därför ett behov för framför allt mindre aktörer i den offentliga förvaltningen att samverka om gemensamma lösningar, t.ex. inom ett kommunalförbund. Vid sådana lösningar kan det uppstå oklarheter om t.ex. ansvaret för vissa beslut. Utredaren ska därför se över arkivlagstiftningen och närliggande lagstiftning och vid behov lämna förslag på hur lagstiftningen kan anpassas till den utveckling som sker på området.

I kommittédirektivet framhåller regeringen också vikten av att den offentliga sektorn kan säkerställa den egna informationens äkthet och sökbarhet också i en helt digital förvaltning. Regeringen menar att arkivsektorn i sin helhet saknar strategier och medel för att möta den utveckling som digitaliseringen innebär.

Arkivmyndighetsfunktionen är central för Sydarkiveras verksamhet och för att förbundet ska kunna ta ett helhetsansvar för att säkerställa ett långsiktigt digitalt bevarande för förbundsmedlemmarnas räkning. Samverkan genom en gemensam arkivorganisation och gemensam arkivmyndighet har bland annat inneburit att flertalet förbundsmedlemmar för första gången har regelbunden arkivtillsyn. Då samtliga kommuner/regioner bedriver likande verksamhet är en samordning av tillsyn en förutsättning för att kunna utveckla ändamålsenliga och effektiva rutiner och metoder för att säkerställa säker och långsiktigt hållbar informationsförvaring.

Sydarkivera är det första, och hittills enda, kommunalförbund som har bildats som en gemensam arkivorganisation. Ett liknande exempel är Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen som har en gemensam arkivnämnd. I Skåne har en förstudie genomförts för att bilda ett kommunalförbund med en liknande inriktning men den har under 2018 lagts på is. Den idé som Sydarkivera bygger på är att samverka och en gemensam organisation är en möjliggörare för att långsiktigt förbättra medlemmarnas informationsförvaltning. Under verksamhetsperioden 2015–2018 har verksamheten byggts upp med koncept för att planera informationshantering hos förbundsmedlemmarna, lösningar för ett antal leveranstyper och gemensam digital bevarandeplattform. Detta är relativt sett kort period med tanke på att kommunerna och regionerna började digitalisera sin informationshantering på 1970–80-talet och frågan om digitalt bevarande på allvar började diskuteras i början av 2000-talet.

4.3 Dataskyddsförordningens krav

Det finns ett stort behov av att få ordning och reda på informationshanteringen i kommuner och regioner och en vilja att samarbeta kring dessa frågor. Det finns en ökad vilja hos förbundsmedlemmarna att arbeta med helt digitala ärendeflöden, något som framkommit i samband med tillsyn och nulägesanalyser. Dataskyddsförordningen (GDPR) ställer höga krav på informationshantering. Detta kommer att innebära stora förändringar även för hur kommuner och regioner organiserar och kontrollerar sin informationshantering. Det nya regelverket omfattar såväl digital som analog arkivhantering och är en av anledningarna till att intresset för informationsförvaltning har ökat. Sydarkiveras organisation och system har byggts för att hålla en hög

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 22

informations säkerhet och en långsiktigt hållbar förvaltning med gemensam kompetens som behövs som stöd i det här arbetet.

4.4 Digitalt först och kommunalt samarbete

Digitalt först är regeringens satsning för digital förnyelse av det offentliga Sverige. Satsningen är en viktig del i arbetet med att stärka styrningen och samordningen och skapa en enklare, öppnare och effektivare förvaltning. Beskedet från enheten för digital förvaltning på Finansdepartementet är att öka takten i moderniseringen av offentlig förvaltning. Särskilda insatsområden ska ge ökad digital samverkan mellan kommun, landsting och stat. Insatsområdena är nationell infrastruktur, digital mognad, digital innovationsförmåga, myndighet med samlat ansvar samt juridik som stödjer digitalt samverkande. Innovation i offentlig sektor kan främjas via öppna data, genom att skala upp innovationer, se medborgaren som delägare, designa tjänster med användaren i centrum, experimentera mera, utreda mindre samt att utmana stuprören och samverka. Kommunal samverkan genom gemensam arkivorganisation för att möjliggöra förbättrad informationsstyrning och säkerställa ett långsiktigt digitalt bevarande synes ligga väl i linje med satsningen Digitalt först.

5 Risker med samverkan

I samband med projektet Sydarkiveras utveckling gjordes en omfattande riskanalys. Sydarkivera arbetar fortlöpande med riskvärdering och att planera åtgärder för att identifierade risker inte ska bli verklighet.

5.1 På ledningsnivå

Problem med kommunikation mellan Sydarkivera och förbundsmedlemmarna, internt hos förbundsmedlemmarna och även internt inom Sydarkivera (huvudkontoret och utlokaliserad personal). Information och kommunikation är en stor utmaning på grund av många olika förbundsmedlemmar med varierande arbetssätt och organisering samt geografisk spridning. Risken hanteras genom att se över ansvarsfördelning mellan kontaktperson och arkivkontakt samt även användande av kommunikationskanaler och förbättrad information på externa webben.

Om inte förbundsmedlemmar skickar deltagare till aktiviteter utbildningar och workshoppar så är det en risk då det innebär att tjänsterna hos Sydarkivera inte utnyttjas. Det innebär att förbundsmedlemmen inte får nytta av den kompetenshöjning och kvalitetssäkring som Sydarkiveras tjänster ger när det gäller informationshantering i verksamheten. Risken hanteras genom att förbättra information och kommunikation runt aktiviteter

I ett längre perspektiv kan en allvarlig risk för verksamheten vara bristande tillit från förbundsmedlemmarna. Tilliten är grundläggande för förbundet då Sydarkivera strävar efter att vara en arkivorganisation som är värd att lita på. Förtroende byggs upp över tid och behöver förtjänas. Denna risk hanteras genom kvalitet i tjänsterna och bemötande, utvärdering, säkerhetsarbete och samarbete med viktiga aktörer som SKL, Riksarkivet, MSB och arkivföreningarna.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 23

5.2 Förvaltningsnivå

Sydarkivera löper risk att personer med viktig kompetens och kunskap slutar hos dem eller hos förbundsmedlemmarna. Risken hanteras genom att arbeta med förutsättningar för gott samarbete och trivsel på arbetsplatserna.

Det finns en osäkerhet kring roller, ansvarsfördelning, gemensam arkivmyndighet och uppdraget. Denna risk hänger samman med att det finns generellt bristande kunskap om verksamhetsområdet arkiv. Risken hanteras genom att bidra till arkivutredningen för klargörande formellt ansvar kring vad en arkivmyndighet.

Konsekvenserna om Sydarkivera ger felaktiga råd kan bli allvarliga. Risken hanteras bland annat genom samarbete med viktiga aktörer som Riksarkivet, SKL, MSB, arkivföreningarna, samt nära samarbete med förbundsmedlemmarnas arkivarier och andra specialister hos förbundsmedlemmarna.

Bevarandeplanering och samordning av digitala leveranser är beroende av många faktorer, teknisk och organisatorisk utveckling, förändringar över tid, vilket gör området svåröverskådligt och det finns risk för felsatsningar och oförutsedda hinder. Samordnad leveransplanering med många parter kan leda till en tröghet och långsam uppstart. Risken hanteras genom att ta fram lättläst information och förbättrad redovisning med kommunspecifik information för att undvika missförstånd. Risken hanteras också genom nätverkande och öppenhet internt och externt, omvärldsbevakning och kontinuerlig uppföljning och metodutveckling.

Det finns risker förknippade med alla situationer när information plockas ut från sitt ursprungliga sammanhang, transformeras och överförs till ett nytt system. Långsiktigt digitalt bevarande innebär i sig många risker som behöver övervakas när det gäller till exempel beroende till hårdvara och mjukvara. Risken hanteras genom noggranna kontroller och löpande riskvärdering.

En risk är att förväntningarna på tillgänglighet till information inte stämmer överens med vad som är praktiskt, tekniskt och juridiskt möjligt. Det vill säga möjligheten att söka, hitta och hämta digitala handlingar direkt över internet, eller via integrationer med verksamhetssystem och liknande. Risken behöver hanteras genom information och kommunikation med förbundsmedlemmarna. På sikt behöver Sydarkivera erbjuda direktuppkomst, men det är först när information som inte innehåller sekretess börjar levereras in.

I samband med utlämnande kan det finnas risker förknippade med att digitala arkiv och pappersarkiv förvaras på olika ställen. Risken hanteras med information, samordning och gemensamma rutiner.

5.3 Risker som i stora delar har förebyggts

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 24

De risker som förknippas med IT-drift, när det gäller det gemensamma arkivsystemet, har i stora delar förebyggts genom det arbete med riskanalys som gjorts under projektet att införa bevarandeplattformen. Lösningen är konstruerad för att i möjligaste mån bygga bort dessa risker. Exempelvis genom etappvis införande, isolerad miljö utan externa beroenden samt rutiner och funktioner för redundans och säkerhetskopiering. Säkerhet och kontinuitet är en uppgift som är central för att upprätthålla tjänsterna när det gäller digitala arkivleveranser och digitalt arkivsystem.

5.4 Samlad bedömning

Att bevara digital information för framtida generationer är ett långsiktigt, komplext och kostsamt åtagande. Det är mycket som kan hända med framförallt den tekniska utvecklingen. Den gemensamma organisationen innebär att komplexiteten minskar efter hand som Sydarkivera bygger upp erfarenhet, kompetens och rutiner för att hantera långsiktigt digitalt bevarande. Funktionerna blir därför långsiktigt mer välkända och förutsägbara. Genom att införa bevarandetjänster etappvis minskar komplexiteten och det blir möjligt att bättre förutse kostnader och mäta nyttor.

De risker som förknippas med IT-drift har i stora delar förebyggts genom det arbete med riskanalys som gjorts under projektet att införa bevarandeplattformen. Riskerna som identifierades 2013 och 2014 har minskat. Dessa risker handlade framförallt om kunskaper om arkiv och långsiktigt digitalt bevarande, avsaknad av organisering, rutiner och riktlinjer. Riskerna är inte lika framträdande längre eftersom Sydarkivera arbetar aktivt tillsammans med förbundsmedlemmarna med att ta fram gemensamma mallar och rutiner. Riskerna i dagsläget handlar istället mycket om att olika förbundsmedlemmar och Sydarkivera kan ha olika målbilder och förväntningar och det kan bli svårigheter med att synkronisera arbetet. Förbundsmedlemmarna hinner inte förändra verksamheten i den takt som lösningar arbetas fram. Tekniska lösningar tas fram snabbare än förankrings- och beslutsprocesserna när det gäller digitala arkivleveranser. När förvaltningarna får upp ögonen för möjligheten att få råd och stöd så finns risk att Sydarkivera inte hinner besvara alla frågor.

Den samlade bedömningen är att identifierade risker och den komplexitet som finns i verksamheten kan hanteras i en gemensam organisation och gemensam långsiktig finansiering.

6 Behovsanalys Region Blekinge

Genom en enkät via mail ställd till regionens verksamheter har regionen försökt ta reda på vilket behov av e-arkiv som man upplever att man har ute i verksamheterna. Svaren på enkäten är långt ifrån kompletta utan en mer utförlig systeminventering och analys behöver göras för att man ska få en uppfattning om hur mycket information det finns i verksamhetssystemen. Denna görs under 2109 med hjälp av Sydarkivera.

På följande sidor finns en sammanställning av enkätsvaren och analys av behoven som Region Blekinge har när det gäller arkiv.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 25

	I vilka verksamhetssystem skapar och hanterar ni allmänna handlingar?	Hur mycket information som ska bevaras finns idag bara lagrat digitalt (inte utskrivet på papper)? Och hur lång tid och vilken arbetsinsats uppskattar ni att det skulle ta att skriva ut och arkivera det som bara finns digitalt? Skriv antal ärenden för 2017 i era verksamhetssystem (Dock inte Public 360. Hanteras av kansliet på staben)	Finns det gamla system som bara hålls vid liv för att ni ska kunna komma åt informationen i dem?	Planerar ni att byta verksamhetssystem inom de närmaste 3 åren?
Patientnämnd	Public 360 Vårdsynpunkter 2.0 Server G	Ca. 709 ärenden under 2017. Tillkommer gör även handlingar som är inskannade som inte är inräknade samt mejl som måste skrivas ut och sparas. Trenden är att antalet ärenden ökar för varje år.	Ja. Vårdsynpunkter 1.0 Ca. 5 300 ärenden sammanlagt i systemet. Tillkommer gör även ett antal dokument som är inskannade, som också ska arkiveras. Allt ovanstående är i dagsläget inte utskrivet men behöver arkiveras.	
Landstingsservice AFO Fastighet	Public 360 ByggNet Server	Svårt att bedöma hur mycket digitala handlingar det finns men fastighet har inte skrivit ut något de senaste ca 25 åren. De har tre ställen informationen lagras på för att inte förlora information och om någon av lagringsplatserna		

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 26

		skulle försvinna. Fastighet betalar för alla lagringsplatser de använder.		
Landstingsservice, AFO Verksamhetsstöd, Löneavdelningen	Public 360 Heroma	Löneavdelningen har inventerat det löneunderlag som behöver sparas i 10 år. De fick använda sig av 2016 som årtal att jämföra med då 2017 är utspritt på avdelningen och svår att beräkna. I papper rör sig om 7-8 löpmeter arkiv per år i vilket innebär ca 80 meter för 10 år. Det som ska bevaras hanteras digitalt och arkiveras än så länge i Heroma		
Blekinge Folkhögskola	SchoolSoft	De skriver ut intyg till de som går utbildningarna men sparar även kopior av intygen för arkivering. Andra handlingar som skrivs ut är ex. klasslistor, kurslistor och schema. Det rör sig om ca 1 500 dokument under 2017 som skrivs ut ur systemet.	Nej. De hade tidigare Avanti. Blekinge Folkhögskola beskriver hur man fick göra med det gamla systemet Avanti när man bytte system. "Vissa folkhögskolor gjorde som vi och skrev inte ut allt och vissa skolor tog papperskopior på alla intyg, men det visade sig att det hade varit bra om vi också gjort så, för när vi gick över till Schoolsoft fick vi lägga många dagar på att skriva ut äldre intyg/handlingar från Avanti, eftersom vi i inte kommer	

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 27

			att kunna komma åt det om några år framöver”.	
Blekingesjukhuset	Public 360 H-server	100 ärenden		
Samverkansnämnden	Sesam 2			
Hjälpmiddelscenter	System Cross			
IT: teknik och informatik	Public 360			
Landstingsservice AFO Stöd, Kost och Logistik	Landlord Aivo-kostdata Atronic – kassasystem.			
Primärvård och landstingsvård	System Cross Ett antal specialistsystem för ex. ambulansvård och förlossningsvård	Systemet har varit i drift under väldigt lång tid så det är idag svårt att överblicka hur många journaler det finns i systemet		Upphandling av nytt vårdsystem pågår och ska vara infört 2022 i regionen. Informationen ska då inte migreras över från System Cross utan tanken är att föra över informationen i ett mellanarkiv eller slutarkiv beroende på hur informationen ska användas.
Landstingsdirektörens stab	Public 360	2 483 ärenden/dokument under 2017.		

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 28

6.1 Informationshantering hos myndigheter

Under de senaste tio åren har svenska myndigheter mer och mer gått mot att beskriva verksamheter utifrån processer. Utgångspunkten i att identifiera processer är brukaren (för ett företag kunden) och att den verksamhet som utförs ger ett mervärde åt brukaren.

Informationshantering innebär att informationsprocesserna ordnas så att tillgången, tillgängligheten och användbarheten för olika ändamål kan säkerställas under informationens hela livscykel. God informationshantering förutsätter att offentlighetsprincipen iakttas, att dokumentförvaltning, datasäkerhet, dataskydd, e-tjänster och information organiseras och tillhandahålls och att det finns anvisningar om dessa. Arkivlagen, offentlighets- och sekretesslagen och lagstiftningen och anvisningarna om behandling av personuppgifter har en central roll när det gäller att utveckla informationshanteringen. Organisationsförändringar och olika samarbetsformer ställer krav på behandlingen av dokumentuppgifter.

Vid förändringar bör man se till att tillgängligheten, datasäkerheten och rättsskyddet beaktas och att dokumentuppgifterna behandlas på behörigt sätt. Oberoende av eventuella organisationsförändringar måste verksamheten kunna fortsätta med iakttagande av en god informationshantering och en god behandling av personuppgifter. Informationshantering är inte synonymt med IT, utan för att få till en fungerande informationshantering krävs också en tydlighet och interna regler som gäller för att organisationen ska få ut maximal nytta av sin information.

För att stödja arbetet med processbaserad verksamhet har Riksarkivet tagit fram verksamhetsbaserad arkivredovisning. Det innebär att man anlägger ett processsynsätt på informationshanteringen. Allmänna handlingar som upprättas och inkommer förklaras utifrån de verksamheter som de tillhör. Tanken är att handlingsslag ska kopplas till processer (kan vara ärenden) och redovisas samlat även om de inte nödvändigtvis förvaras samlat. Systemet är tänkt att fungera bättre i dagens samhälle, där ett och samma ärende kan innehålla både elektroniska handlingar, ljud/bildupptagningar och papper, jämfört med det traditionella "allmänna arkivschema" som var uttänkt för en pappersbaserad informationshantering.

Informationshantering styrs av en rad lagar, förordningar och styrdokument. Några av de viktigaste lagarna är följande: Tryckfrihetsförordningen, Offentlighets- och sekretesslagen, Kommunallagen, Förvaltningslagen, Arkivlagen och Dataskyddförordningen.

För att informationshanteringen ska fungera hos en myndighet krävs en rad styrdokument som syftar till att ärendeprocesser blir mer enhetliga när det gäller utformning av dokument och arbetssätt men man vill också skapa en bättre förståelse för offentlighetsprincipens krav på registrering/diarieföring, dokumentering och arkivering. Styrdokument leder till att medborgarnas insyn i den offentliga verksamheten stärks och

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 29

att ärendehantering blir mer effektiv och rättssäker. Under många år har Region Blekinge saknat kompetensen och kunskapen kring arkiv- och dokumenthantering. Först hösten 2017 skaffade man sig sin första arkivarie. Det här gör att informationshanteringen i organisationen är eftersatt.

Region Blekinge behöver ta fram ett antal styrdokument och riktlinjer för att få en fungerande informationshantering hos alla verksamheter i en nära framtid. Däremot ligger man väl framme vad gäller arbetet med kvalitetsarbetet och informationssäkerhet där man arbetar enligt ISO 27000.

6.2 Digital information

Det som framkommer tydligt i svaren är att det finns ett stort behov av e-arkiv i Region Blekinge, framförallt i och med övergången till en allt mer digital ärendehantering. Det upplevs som ett problem att arkivera i papper när resten av hanteringen är digital. Det kostar tid, papper och pengar, samt hyllmeter att arkivera analogt. Det finns en stor risk att verksamheterna därmed låter bli att arkivera de allmänna handlingar som ska bevaras för vår framtid, och därmed bryter mot lagen. Många verksamheter tror också att deras verksamhetssystem är ett digitalt arkiv där de kan ha handlingar under väldigt långt tid vilket varken är bra juridiskt eller tekniskt.

Region Bleking ska 2022 byta vårdssystem från nuvarande System Cross. I samband med detta ska de innan övergången till ett nytt vårdssystem ha fört över de journaler som måste vara tillgängliga för verksamheterna under den tid som personerna är i livet till ett mellanarkiv. Tanken är att ett avtal med R7 e-arkiv ska lösa Region Blekinges behov av ett mellanarkiv. R7 e-arkiv har möjlighet att hantera driften av ett mellanarkiv på ett bra sätt där verksamheten har tillgång till informationen som lagras hos dem veckans alla dagar och alla tider på dygnet. I mellanarkivet/verksamhetsnära arkivet är det fortfarande verksamheten som ansvarar för informationen.

Kvar i System Cross finns då journaler över avlidna som behöver överföras till arkivmyndigheten och ett digitalt slutarkiv för långtidsbevarande. Information i vårdsystemen skrivs idag inte ut utan tvärtom skannas de pappershandlingar som kommer in till regionen och förstörs därefter. Det innebär att journalerna enbart finns digitalt och därför behöver bevaras digitalt. Det är inte hanterbart varken personmässigt, miljömässigt eller ekonomiskt att skriva ut journalerna på papper. I gallringsråden från SKL och Riksarkivet så vill man att kommuner och regioner bevarar samtliga journaler för forskning. Den enda möjligheten att bevara journaler är digitalt då de inte längre kan skrivas ut på papper.

Det finns också privata vårdgivare som enligt lag ska överföra sina patientjournaler till den region som verksamheten bedrivs i om deras verksamhet upphör. Det här innebär att Region Blekinge har flera privata vårdgivare som lämnat över information till dem. Överlämnandet innebär enligt lag att det är arkivmyndigheten som ska ansvara för slutarkivering och ta hand om ev. frågor om utlämnande av journaler. Det är alltså inte

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 30

möjligt för verksamheterna eller IT att hantera detta. Även för detta ändamål krävs därför ett digitalt långsiktigt bevarande.

AFO Fastighet har stora mängder ritningar digitalt. Alla ritningar och handlingar kring fastigheter sedan 25 år som de producerar sparas endast digitalt och skrivs alltså inte ut. Fastighet har behov av sina handlingar under en lång tid och kan ha behov av en mellanarkivslösning framöver. De har även uttalat ett behov av att digitalisera sina ritningar som idag enbart finns på papper. Trots det har de ett behov av att regionen skaffar ett digitalt slutarkiv, annars riskerar de att behöva skriva ut allt i alla fall i slutändan. För att säkerställa att de inte förlorar information så har idag fastighet samma information lagrad på tre ställen.

Blekinge folkhögskola skriver idag ut allt på papper som ska bevaras från verksamhetssystemet SchoolSoft. De berättar om hur det var när de lämnade det gamla systemet Avanti för Schoolsoft och de inte hade skrivit ut alla handlingar *"Jag fick vi lägga många dagar på att skriva ut äldre intyg/handlingar från Avanti, eftersom vi i inte kommer att kunna komma åt det om några år framöver"*. Handlingarna som skrevs ut är sådant som ska bevaras för all framtid.

Patientnämnden skriver att de har kvar sitt gamla system eftersom de inte kan arkivera informationen i det analogt. Det rörs sig om tusentals ärenden som inte är utskrivna tillsammans med ett antal dokument som är inskannade och som hör ihop med ärendena. I sitt nuvarande system skriver de ut all information för att kunna arkivera den men vill slippa detta eftersom antalet ärenden ökar för varje år och det ger merarbete med att arkivera på papper.

I regionen finns det få system som hålls vid liv bara för att man ska kunna komma åt informationen i dem, men indikationen är att det troligtvis kommer bli fler inom en snar framtid när en del av dagens system kommer att bytas ut.

6.3 Regionens analoga arkiv

Region Blekinge har stora mängder analoga handlingar. En enkät skickades ut av landstingsarkivarien under början av 2018 med frågor kring arkivvården. Enkäterna visar på att det finns handlingar ute i verksamheterna men hur mycket är svårt att säga. Under hösten 2018 gjordes en grov inventering av handlingar som finns i landstingets arkivlokaler i Karlskrona och Karlshamn. Sammanräknat blir det 6 268 hyllmeter med arkivhandlingar samt 45 hurtsar med ritningar och 251 ritningsgalgar men verksamheterna på sjukhusen och andra delar av organisationen har sannolikt ett stort antal handlingar som även de ska arkiveras. En mer noggrann inventering av verksamheternas handlingar bör göras för att få en rättvisande bild av hur mycket handlingar som finns. Sannolikt rör det sig om ca 10 000 hyllmeter.

Alla analoga handlingar skulle behöva inventeras och förtecknas för att man ska veta vilka handlingar regionen har och hur mycket. Idag är det svårt att hitta information om man letar efter den eftersom man inte vet var informationen finns och om den finns i analog eller digital form.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 31

En av medlemmarna i Sydarkivera, Oskarshamns kommun tog hösten 2017 initiativ en skrivelse om Sydarkivera skulle kunna göra en utredning kring samordning av pappersarkiv. Kommunen har utrymmesbrist och såg möjliga synergier i en samordning i Sydarkiveras regi. Alla medlemmar fick frågan att delta i utredningen och elva medlemmar har deltagit i utredningen. Landstinget Blekinge fick frågan då man tagit beslut om en avsiktsförklaring om medlemskap i förbundet. Flera kommuner har svarat positivt på möjligheten till samverkan kring analogt arkiv, en av kommunerna är Karlskrona som 18 december fattade beslut om att överlämna hela sin arkivorganisation till Sydarkivera. Sydarkivera blir hel arkivmyndighet för kommunen från 2019. Landstingsstyrelsen svarade 10 december positivt på remissen från Sydarkivera om analogt slutarkiv. Region Blekinge har enligt svaret intresse av att leverera till ett analogt slutarkiv. Nuvarande arkivlokaler har brister och att på egen hand åtgärda dessa kommer att innebära stora kostnader. Det finns enighet i organisationen kring behovet av stöd från Sydarkivera både när det gäller e-arkiv och analogt arkiv. I regionens organisation finns det inte tillräckliga resurser och lokaler för att på egen hand kunna klara lagstiftningens krav för arkivering.

Region Blekinge har flera skäl till att köpa denna anslutande tjänst av Sydarkivera om medlemskap blir aktuellt: Nuvarande arkivlokaler är inte godkända för ändamålet. Vid utgången av 2018 ska alla arkivlokalernas brister vara åtgärdade enligt de nya krav som finns för analoga slutarkiv vilket regionens arkiv är och som i sin nuvarande form inte uppfylls. Ombyggnad av befintliga arkivlokaler är dyrt och att bygga nya arkivlokaler med enbart regionen som användare är inte ekonomiskt försvarbart. Samverkan med andra intressenter som befinner sig i samma situation är ekonomiskt det mest gynnsamma då man delar på kostnaden. Landstinget Blekinge fick sin första arkivarie 2017. Samverkan och samarbete innebär även en minskad sårbarhet personalmässigt. Genom att ingå i ett gemensamt centralarkiv för flera organisationer finns möjlighet till bemanning och kompetens även vid sjukdom och längre frånvaro. För att få den största möjliga synergieffekten av detta krävs dock medlemskap i Sydarkivera.

Region Blekinges styrelse är idag arkivmyndighet för landstinget. Medlemskap i Sydarkivera innebär att ansvaret som arkivmyndighet överförs till Sydarkivera. En fördel med ett gemensamt centralarkiv i Sydarkiveras regi är att förbundet blir hel arkivmyndighet. Det innebär därmed ett tydligt ansvar och inga tveksamheter när det gäller lagligheten kring arkivmyndigheten. För Landstinget Blekinge/Region Blekinge innebär ett överlämnande också en tydligare gränsdragning mellan verksamhet och arkiv, vilka handlingar som tillhör var. Den gränsen kan idag vara flytande på olika håll. Flera verksamheter förvarar arkiv som sträcker sig tillbaka till början av 1900-talet och dessa borde redan ha överlämnats till arkivmyndigheten. Dataskyddsförordningen som trädde i kraft 2018 tydliggör också kravet på att man skiljer mellan den information och de handlingar som innehåller personuppgifter och som verksamheterna behöver ha tillgång till och de personuppgifter som man inte längre behöver. Den enda möjlighet att förvara handlingar med personuppgifter som inte längre behövs dagligen i verksamheten är att föra över dem till en arkivmyndighet. De är de enda som får förvara handlingar med personuppgifter över längre tid.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 32

7 Omvärldsanalys

Frågan hur regioner/kommuner ska hantera och bevara digitala allmänna handlingar är något som har diskuterats i många sammanhang i olika konstellationer under de senaste åren. Flera förstudier har avslutats sedan Skåne Nordost tog fram sitt underlag till exempel inom Skåne Nordväst, Scanarkiv och Kalmar län och flera kommuner har kommit längre i sitt arbete kring e-arkiv. En del kommuner har valt att avropa e-arkiv genom SKI:s ramavtal antingen som tjänst eller produkt, bland annat Malmö, Helsingborg, Mölndal, Nacka, Lidingö, Jönköpings läns kommuner och Bertafemman.

7.1 Kommunerna i Skåne Nordost

Kommunerna i Skåne Nordost samt Höör gjorde 2014 en förstudie om e-arkiv. Resultatet av förstudien var att deras styrgrupp rekommenderade "En större regional samverkan kring ett gemensamt e-arkiv och e-arkivfunktion." Detta gjorde styrgruppen med motiveringen att e-arkiv är en alldeles för stor och viktig fråga för enskilda kommuner och landsting att hantera. E-arkiv kräver en stor ekonomisk insats för både inköp, drift, och integrering av system samt tillkommande personalkostnader för att förvalta e-arkivet. Kommunerna har inte valt att fortsätta driva frågan gemensam. En del kommuner valde att delta i ScanArkiv (se avsnitt 8.3) och Helsingborg valde att gå vidare på egen hand (se avsnitt 8.10).

7.2 Kommunerna i Skåne sydväst

Förstudien kring e-arkiv inom kommunerna i Skåne sydväst var ett samarbete mellan kommunerna Burlöv, Eslöv, Kävlinge, Lomma, Skurup, Svedala och Staffanstorps. Utifrån de aktiviteter som genomförts inom förstudien kunde de konstatera att e-arkivet kommer att bidra till minskade IT-kostnader samt minskade kostnader för manuell hantering och arkivering. I förstudien konstateras även att nyckeln till framgång, i dessa sammanhang, är samverkan.

Efter avslutad förstudie arbetar kommunerna vidare var för sig, Eslövs och Lomma kommun har till exempel valt att bli medlemmar i Sydarkivera. Eslöv blev medlem 2018 och Lomma blev det 2019.

7.3 ScanArkiv

Sedan slutet av 2016 har 15 skånska kommuner, Bjuv, Höganäs, Hörby, Klippan, Landskrona, Lund, Perstorp, Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla, Trelleborg, Ystad, Åstorp, Ängelholm samt Örkelljunga, genomfört en gemensam förstudie med avsikt att skapa en organisation som kan tillhandahålla ett gemensamt e-Arkiv (Projekt ScanArkiv). Genom att skaffa ett e-arkiv kan kommunerna uppfylla lagstiftningens krav på att tillgodose bevarandet av allmänna handlingar för framtiden. Kommunerna skapar därtill en rättssäker hantering av handlingar i hela informationskedjan.

Projekt ScanArkiv har utrett olika samverkansformer och rekommenderat bildandet av ett kommunalförbund. Då några kommuner varit tveksamma till den föreslagna samverkanslösningen har projektets styrgrupp försökt hitta en mindre omfattande samverkansform. En samverkan genom ett så kallat samverkansavtal är nu det spår som

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 33

styrgruppen ser som den möjliga vägen framåt. Detta stänger dock inte dörren för att det i framtiden kan bli aktuellt att fördjupa samarbetet i andra former.

Förslaget bygger på att kommunerna samverkar och delar på kostnaderna kring ett gemensamt upphandlat e-Arkiv med tillhörande organisation. Lunds kommun får, som största kommun, funktionen som värdkommun och ska anställa de kompetenser som behövs för den gemensamma förvaltningen, det vill säga informationsutredningar och inleveranser till det gemensamma e-arkivet. Organisationen ska arbeta strategiskt med hjälp av en styrgrupp och ett samverkansråd med representanter från de ingående kommunerna. Liknande samverkansformer sker redan idag på flera andra ställen i Sverige, bland annat Jönköpings län som har en liknande gemensam organisation kring ett e-arkiv.

Den beräknade budgeten är framräknad till en årlig kostnad på drygt 7,3 mkr och avser det gemensamma e-Arkivet i full drift och samtliga 15 kommuner inräknade. Det ska understrykas att budgeten innehåller en stor osäkerhetsfaktor med avseende på kostnaden för själva systemet och förvaltningen och det finns inga kostnader angivna för leveranser utan dessa bekostas separat av kommunerna.¹⁷

Under 2017 och 2018 har projektet fortsatt med att ett antal kommuner utrett en gemensam lösning för e-arkiv. Projektet har letts av Lund och Landskrona. Även här har man tryckt på vikten av samverkan för att minska kostnaderna. Förstudien ScanArkiv kom fram till att det vore lämpligast att bilda ett kommunalförbund. Därefter utredde Lunds kommun möjligheten att skaffa eget e-Arkiv och anställa resurser för detta. Förslaget gillades inte av politiken som istället ville att Lund skulle samverka med övriga kommuner i projekt ScanArkiv, fast till en billigare peng. Man valde att lämna förbundstanken och istället enades de i styrgruppen kring ett samverkansavtal. De har tittat på det samverkansavtal som upprättats mellan kommuner och regionen i Jönköpings län.¹⁸

Tanken är att Lund ska starta rekryteringsprocessen i början av 2019 och börja med att anställa två resurser i form av chef och IT-arkivarie som ska vara på plats under våren 2019. När det gäller teknisk lösning och upphandling så ska de börja utreda detta så fort resurserna är på plats. Vilken lösning det kommer blir får de se men det rör sig om tjänst eller produkt som man bestämmer tillsammans med samverkanskommunerna. Arkivmyndighetsfunktionen kommer ligga kvar hos respektive kommun men lösningen ska vara säker och effektiv och varje informationsägare ska på ett smidigt sätt kunna nå sin egen information i e-arkivet.¹⁹

7.4 Kommunerna i Halland och Region Halland

¹⁷ Skrivelse Samverkansavtal kommungemensamt e-Arkiv, Lunds kommun, KS 2016/0619, 2018-06-20

¹⁸ Enligt mejlkonversation Matthias Lindgren, Lunds kommun, 2018-10-26

¹⁹ Enligt mejlkonversation med Matthias Lindgren, Lunds kommun, 2018-11-22

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 34

Kommunerna i Halland och Region Halland gjorde under 2014 en förstudie om e-arkiv. Även slutsatsen i deras förstudie är att det är samarbete som gäller för e-arkiv för att få till en långsiktigt stabil och kostnadseffektiv lösning. I Halland valde en del av kommunerna att tillsammans hantera avrop och upphandling från SKI:s ramavtal för att få samma produkt men sedan sköter varje enskild kommun sitt eget e-arkiv men man räknar med att kunna samverka i och med att man har samma e-arkiv. Region Halland valde att gå sin egen väg och har tagit ett inriktningsbeslut mot att gå mot R7 e-arkiv²⁰.

7.5 Kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten

I Västerbotten har det under 2018 pågått ett liknande projekt mellan kommuner och Region Västerbotten. En regional arbetsgrupp med representanter från alla inblandade utreder förutsättningar för ett införande av en länsövergripande e-arkivlösning för hållbar informationshantering som klarar ett digitalt långtidsbevarande. Resultatet visar på ett behov av en e-arkivlösning. Man ser möjligheten att förenkla hanteringen av informationslagring, tillgängliggöra information på enkelt sätt, minska pappershantering och på så vis minskas behovet av lokalytor för arkiv. Frågan är dock hur de ska gå vidare då kommunerna gärna vill ansluta till en befintlig lösning och Region Västerbotten i väntan på slutlig lösning kring digital slutarkivering väljer att teckna avtal med R7 e-arkiv. De är mycket intresserade av hur Region Blekinge väljer att göra.²¹

7.6 Stockholms läns landsting

År 2006 etablerades en e-arkivenhet på landstingsarkivet och sedan 2008 finns ett e-arkiv i drift. Systemet som används är egenutvecklat av landstinget och har samma uppbyggnad som Region Skåne och R7 e-arkiv med mindre skillnader. Landstingsarkivet valde under 2017 att lämna över det digitala mellanarkivet till verksamheterna. Fram till 2017 hanterade landstingsarkivet förvaltningen av mellanarkivet inklusive leveranser från verksamheterna till den version som nu kallas e-Arkiv 2 av deras e-arkiv. Förvaltningen och leveranserna sköts numera av verksamheterna själva. I mellanarkivet har enbart patientjournaler kunnat arkiveras digitalt.

Landstingsarkivet genomför nu en utredning som ska vara klar 2020 hur slutarkivet för digital information ska hanteras. Man utreder om man ska fortsätta använda och utveckla det nuvarande systemet som också används som mellanarkiv eller om man ska upphandla ett nytt e-arkiv med en annan lösning. Tanken är att landstingsarkivet även ska kunna ta emot och arkivera annan digital information än journaler. Exempel är information från ekonomi-, ärendehanterings- och personalsystem. Under 2017 har man köpt in ett e-arkivsystem från Formpipe som ska utvärderas i samband med att utredningen görs. Man har konstaterat att den e-arkiveringslösning man använt innan inte klarar av att hantera alla informationstyper ex. webbsidor och filmer.²²

7.7 R7 e-arkiv

²⁰ Enligt mejlkonversation med Anders Hammarsten, Region Halland, 2018-10-25

²¹ Enligt mejlkonversation med Kaj Backman, projektledare e-arkiv, Västerbotten, 2018-10-26

²² <https://www.landstingsarkivet.sll.se/for-sll/hallbar-e-arkivering.html>, 2018-11-22

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 35

R7e-arkiv är ett regionalt samarbete mellan Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Värmland, Region Västmanland, Region Örebro, Region Jönköpings och Region Västernorrland som har valt att samverka kring ett gemensamt e-arkiv som gör det möjligt att arkivera och lagra elektronisk information. Det första beslutet om e-arkiv togs i december 2005 och driftstarten var i december 2011. Lösningen har tagits fram i samverkan mellan de regioner som ingår i R7 e-arkiv och bygger på den lösning som Region Stockholm arbetat fram och som även Region Skåne använder. R7 e-arkiv innebär att regionerna och andra framtida aktörer kan dela på ett gemensamt e-arkiv med gemensam drift och förvaltning. Åtkomsten till den levererade informationen i e-arkivet styrs med behörigheter. Driften och den centrala förvaltningen bekostas av gemensamma medel. I varje region ska det sedan finnas en lokal förvaltning. Den består av en objektspecialist som är kontaktperson mot R7 e-arkiv i sin region och en IT-specialist som har hand om teknisk support och även ska kunna medverka vid leveransprojekt.

Vid leverans till R7 e-arkiv ansvarar den levererande verksamheten för att utse leveransansvarig, hämta in ev. offerter för exportprogram och besluta om användande av dem, betala för exporten ur källsystemet, säkerställa resurser (användare av källsystemet) till mappningsarbete, verifiering etc.

Den lokal förvaltningen för R7e-arkiv ansvarar för att samordna leveransprojektet övergripande, ge information om R7e-arkiv samt leveransprocessen, ingår i projektgruppen, bistår med handledning, manualer, aktivitetslista, bistår med tekniskt stöd och för ev. frågor/önskemål vidare till den gemensamma förvaltningen för R7. De viktiga lärdomar R7 e-arkiv har dragit är att arkiveringen kräver stor arbetsinsats lokalt tex vid mappning av data. Det är viktigt att tydligt klargöra verksamhetens ansvar och att man ser till att ta vara på den kompetens som finns kring verksamhetssystem. Det är bra att noggrant dokumentera alla beslut och att skapa förståelse för skillnaden mellan verksamhetssystem och arkivsystem.

Leveranser till R7 e-arkiv har kostat allt mellan 100 000 kr upp till 10 miljoner kronor. De flesta regioner använder externa konsulter i samband med leveranserna då framförallt de stora vårdsystemen är komplexa.

Eftersom R7 e-arkiv bygger på samma lösning som Region Stockholm och Region Skåne använder så finns det ett samarbetsavtal mellan dessa tre där man tillsammans hjälps åt med utvecklingen av systemet.

R7 e-arkiv håller just nu på ett projekt kring anslutningen till NPÖ som snart är klart. Synpunkter från SUSSA-gruppen angående System Cross har tagits med i projektet för att förbereda anslutningen av informationen till NPÖ. Nästa projekt som ska startas av R7 e-arkiv är "Journal på nätet".²³

²³ Powerpoint om R7 e-arkiv av Leif Sandberg, förvaltningsledare, 2018-10-26

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 36

7.8 Region Skåne

Region Skåne har idag ett fungerande digitalt arkiv som heter RS eArkiv. RS eArkiv är en egenutvecklad produkt som i grunden är framtagen av Region Stockholm med importlösning och läsa/söka-funktion för hantering av all sorts information. Grunden för systemet är en generisk databas. Det har funnits sedan 2011 och innehåller arkiverade journaler från journalsystem som har avvecklats, såväl från offentliga som från privata vårdgivare. Deras digitala arkiv fungerar framförallt som mellanarkiv för verksamheterna men kan användas som slutarkiv genom att ställa om behörigheter i systemet. Arkivarierna på Region Skåne har vid två olika tillfällen försökt lyfta frågan om det långsiktiga digitala bevarandet genom att genomföra projekt om ett digitalt arkiv för långsiktigt bevarande för regionarkivet men har inte riktigt fått gehör för frågan.

Region Skåne har dragit följande slutsatser från sitt arbete med e-arkiv:

- För att få det att fungera på ett bra sätt så är det viktigt med en väl fungerande inleveransprocess som har en tydlig ansvarsfördelning mellan t.ex. arkivfunktionen/IT/verksamheten.
- Det är viktigt att det finns tydliga roller som förklarar vem som gör vad och vilka kompetenser som behövs.
- Lösningarna för leveranser till det digitala arkivet ska vara väl dokumenterade och gärna baserade på tillämpbara standarder.
- Det ska finnas möjlighet att hantera flera olika scenarier för inleveranser. Det kan röra sig om system som inte ska användas mer, regelbundna leveranser ur system som används, leveranser från privata vårdgivare och IVO-beslut.
- Det ska finnas ett tydligt syfte med och målbild för arkiveringsarbetet
- Man måste tydliggöra nyttor/vinster med arkiveringen för verksamheterna och ledningen
- Man måste tydliggöra målgrupperna och deras informationsbehov
- Det är bra att använda specialiserade konsulter vid uttag från verksamhetssystemen
- Det är bra om man kan undvika i möjligaste mån att använda systemleverantörerna för uttag
- För att få det att fungera har man valt central finansiering av inleveranser och drift
- Det är bra att etablera en modell för att säkra nyckelkompetenser i verksamheten för mappning dvs. gränssnittet mellan verksamhetssystem och e-arkiv, vid tester och visning i e-arkiv av inläst material och att man har bestämt en behörighetsfördelning (Superusers) i systemet.

Region Skånes kostnaderna för en leverans från ett källsystem till RS eArkiv har legat mellan ca 150 000 kr och 300 000 kr och då har man använt sig av specialiserade

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 37

konsulter. Vid de tillfällen då de fått förlita sig på systemleverantören blev det betydligt dyrare.²⁴

7.9 Region Västra Götaland

Region Västra Götaland är medlemmar i R7 e-arkiv men styrs av en gemensam arkivnämnd som man har tillsammans med Göteborgs stad. Regionarkivets uppdrag är att ansvara för slutarkivering. Mellanlagringen är respektive huvudmans (Göteborgs Stad och Västra götalandregionens) ansvar. Västra götalandregionen har haft behov av att konsolidera sin vårdinformation och har därför valt R7e-arkiv som sin mellanlagringsplattform.

Kommun- respektive regionstyrelsen gav 2014 Regionarkivet i uppdrag att lösa bl. a. den elektroniska långtidslagringen. Regionarkivet har sedan 1990-talet tagit emot elektronisk information från stadens och regionens verksamheter. Tiden har gjort att utveckling behövde göras för att skapa standardisering och hållbarhet i detta.

Arkivnämnden genomför just nu ett projekt för att studera nuläget för digital arkivering av information. Under 2019 ska ett projekt genomföras kring kravspecifikationen för bevarandeplattformen och en ev. upphandling och utveckling av den ska tas fram för att man ska kunna hantera de olika informationstyper som ska bevaras digitalt under lång tid framöver. Lösningen kommer sannolikt bygga på flera olika komponenter som tillsammans kan hantera långsiktigt bevarande. De tror inte att ett enda system kan hantera all information.

Utgångspunkten för Regionarkivets system för långtidsbevarande (Regina) är tagen från OAIS-modellen (Open Archival Information System²) där man definierat de mest väsentliga ansvarsområden och funktionella beståndsdelar för ett system för långsiktigt bevarande av digital information.

Eftersom Regionarkivet ska lösa slutarkiveringsfrågan både för staden, regionen och Göteborgs föreningsarkiv är inte R7e-arkiv aktuellt som slutarkiv utan endast som mellanarkivslösning. Det har inte varit ett alternativ som helhetslösning framförallt eftersom R7 e-arkiv inte kan hantera alla typer av information i sin e-arkivslösning.²⁵

7.10 Helsingborg

Ida Infront har tecknat avtal med Helsingborgs stad om att leverera e-arkiv som produkt. Det är ett treårigt avtal, med ett ordervärde på ca 1 200 000 kr.²⁶

Helsingborgs stad har under en längre tid arbetat med e-arkivfrågan inom ramen för samarbetet inom Skåne Nordväst, vilket nu har lett fram till ett internt projekt med uppdrag att implementera ett e-arkiv som produkt i Helsingborg.

²⁴ Christian Jarnekrantz IT-arkivarie på Region Skåne fram till 2018-10-01, enligt mejlkonversation 2018-11-12.

²⁵ Enligt mejlkonversation samt telefonsamtal med Birgitta Torgén, Regionarkivet, 2018-11-23

²⁶ <http://dokumentinfo.se/helsingborgs-stad-valjer-e-arkiv-fran-ida-infront/> 2017-01-19

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 38

Projektet ska ansvara för den tekniska installationen och konfigurationen av det digitala arkivet. Projektet ska även bistå staden i arbete med att skapa rutiner för import av digitaliserat material samt tillhandahålla resurser för att hantera det initiala importarbetet till e-arkivet.

Projektet ska säkerställa att framtida behov av ett närarkiv/mellanarkiv går att införa i samma lösning som slutarkivet.

Projektet ansvarar för upphandling av produkten.

E-arkivet avropades på SKL:s ramavtal och installerades i stadens lokala IT-miljö. Helsingborgs stad ansvarar för driften av produkten.

Under 2016 genomfördes ett införandeprojekt där produkten upphandlades, implementerades och godkändes samt exporterades och arkiverades ett verksamhetssystem i e-arkivet. År 2017 anslöts Pilot 2 och Pilot 3 till e-arkivet. År 2018 avslutades projektet med överlämning av e-arkivet till den förvaltande organisationen, Stadsarkivet.

Kostnadsbilden är svår att definiera då den kommer att variera utifrån det antal verksamhetssystem som lagrar information som ska bevaras för all framtid. Man har utgått från att staden har 30 system som lagrar information som behöver arkiveras och dessa genererar en ungefärlig kostnad på 8 000 000 kronor. Om det blir 30 system eller inte är svårt att förutse.

Kostnaden på cirka 8 000 000 kronor inkluderar följande: licenskostnad för systemet, underhåll/service av systemet (baserat på en 5 års period), arkivering från 30 verksamhetssystem, uttag ur 30 verksamhetssystem, projektledare för det löpande arbetet, IT-utveckling för det löpande arbetet och Stadsarkivets löpande arbete, framförallt vid upphandling, dokumentering av anslutningsprocess, införande av systemet, anslutning av pilotprojekten och förvaltningen av systemet. Man har även räknat in följande resurser som ska användas vid behov: diariet, arkivansvariga på förvaltning, IT-drift, stadsjuridiska enheten, upphandlingsenheten, projektkommunikatör och projektekonom.

Helsingborgs stadsarkiv har en helt annan grundbemanning än Region Blekinge. De har 6 arkivarier, 1 arkivsekreterare, 1 arkivpedagog samt 6 arkivassistenter.

7.11 Malmö

Malmö stad har köpt in ett e-arkivsystem från R2B Software, Marshal OASIS. Malmö stadsarkiv har två anställda som är vigda till e-arkivet. Enligt enhetschef Petter Björkstrand behövs för förvaltning inklusive drift: *"ca 1 heltidstjänst plus serverkostnad. Lite beroende på hur Stadsarkivet/motsvarande väljer att arbeta: beställare eller utförare, vem kan genomföra sökningar mm."* Han menar även att licenser för själva systemet ligger på mellan 50 000–200 000 per år, och att inleveranser: kostar ca

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 39

50 000–300 000/leverans (beroende på hur många timmar konsulter som behövs, samt de avtal för konsultkostnader som finns).

7.12 Lidingö

Lidingö har anställt en e-arkivarie som ska förvalta och utveckla e-arkivet. E-arkivet ägs av IT-strategen och licenskostnaden tillhör systemägarrollen. Stadsarkivets kostnader för arbetet med e-arkiv fördelas på förvaltningarna genom en "snurra" som staden använder (de är en beställar-/utförarorganisation där arkivet befinner sig på utförarsidan). Lidingö kommun har valt att avropa ett e-arkiv på SKI:s ramavtal.

Införandekostnad 150 000 kr, inklusive installation av e-arkivplattform, utbildning av 3–4 administratörer, uppsättning av tre integrationer/inläsningar av tre verksamhetsystem. Årlig kostnad 115 700 kr, där ingår nyttjanderätt för 5 administratörer och 10 anslutna system.

Att man kunde hålla kostnaderna nere var på grund av att man inte behövde ta hjälp av konsulter eller leverantörer eftersom kompetensen fanns inom organisationen. När det gäller anslutningarna till e-arkivet så har man bestämt att verksamheterna själva står för de kostnader som kan uppstå om det krävs insatser från deras leverantörer. Likadant om det krävs support utöver avtalet eller då det blir aktuellt att släppa på fler handläggare som administratörer eller användare i och med att de då behöver beställa mer utbildning.

Maria Bing, stadsarkivarie på Lidingö kommun menar att det är svårt att svara på vad framtida anslutningar kan kosta. Allt är beroende av leverantörens kunskap om arkiveringsfrågor, systemets ålder, verksamhetens kompetens och behov. Stockholms stad brukar ange 100 000–400 000 kr, men i en kommun med begränsat skatteunderlaget, så är det en omöjlighet att betala så mycket per system. Därför måste de försöka få ut information genom de rapporter som oftast finns i system.

7.13 Mölndal

Kostnaden för att införa ett centralt e-arkiv beräknas till 750 000 kr. Vidare innebär driften av systemet en årlig kostnad på 280 000 kr/år. Införandet av ett centralt e-arkiv kommer innebära en besparing i arbetstid om man säkerställer att e-arkivet kan hantera och bevara de digitala bygglovshandlingar som idag förvaras på gemensam server. Inför införskaffandet av e-arkivet så har personalen utökats från en till två arkivariar. Investering: Totalt licens (serverlicens samt invånarlicens) 450 000 kr (150 000+ 300 000kr). Leverantörens införandeprojekt (installation, anpassningar, utbildning, m.m.): 300 000 kr. En del av anpassningarna i införandet är specifikt för Stadsbyggnadsförvaltningens ändamål. Stadsbyggnadsförvaltningen kommer därför att bidra med 200 000 kr till införandeprojektet.

Drift: Underhåll/support 100 000 kr/år, interna driftskostnader 130 000 kr/år, utveckling 50 000 kr/år vilket ger totalt 280 000 kr/år.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 40

Utöver det tillkommer kostnader för leveranser Mathias Krusell, arkivarie, menar att *"Vad leveranser kostar är väldigt svårt uppskatta, kostnaden att få in informationen i e-arkivet är ganska lätt att få en bild av men x - faktorn är framförallt hur informationen är strukturerad i verksamhetssystemet som ska leverera. Hur mycket arbete från den som byggt verksamhetssystemet man måste lägga för att förstå hur informationen ska kunna exporteras osv. Det kan vara både ett fastpris på 60 - 70 tkr eller ett utredningsarbete där det betalas per konsultimme."* Utöver det tillkommer konsultkostnader för bolag och förvaltningar när verksamhetssystem i framtiden ska integreras med e-arkivet.

7.14 Jönköpings län

E-utvecklingsrådet i Jönköpings län har drivit ett projekt om införande av ett länsgemensamt e-arkiv för länets kommuner, där målbilden är en, gemensam, lösning för digitalt bevarande.

Regionens roll är att vara värd för e-arkivet, men kommunerna är själva arkivmyndighet. Det betyder att informationsägarskapet och det ansvar som följer av detta kommer att ligga kvar på kommunen. Detta ställer också krav på systemet att kunna hantera olika arkivmyndigheter i samma system.

Man uppskattar att etableringskostnaden bör vara i storleksordningen 1 000 000–1 500 000 kr och att drift- och förvaltningskostnaden (inklusive avskrivningar och underhållsavtal) bör vara i storleksordningen 2 000 000–3 000 000 kr per år. Utöver detta tillkommer kostnader för att ta emot paket, vilket bedöms till i storleksordningen 1 000 000 kr per år.

Finansiering sker genom de arkiverande myndigheterna i respektive kommun, där grundprincipen är att utgå från respektive kommuns invånarantal. Lämplig avtalsperiod är fem år med fast avgift under avtalsperioden. Inleveranstjänster bekostas av respektive avställande kommun.

Tjänsten e-arkiv ska innehålla funktionerna arkivsystemet (licenser, installation), drift av systemet (servrar, lagring, backup etc.), förvaltning av systemet (uppdateringar, strategier för långtidslagring etc.), resurser för att ta emot inlämnade informationspaket och resurser för att hantera tillgång till systemet (behörigheter etc.).

En partsgemensam styrgrupp ska tillsättas för att hantera förvaltning och uppföljning av samverkansavtalet. Styrgruppen har rollen som systemägare för e-arkivet. Styrgruppen utser systemförvaltare. Respektive kommun är arkivmyndighet och informationsägare av sin information.

Kommunen ansvarar för sin egen arkivhantering vilket bland annat avser arkivredovisning och gallringsutredningar. Kommunen svarar fullt ut för skapandet av och kostnader för levererbara arkivpaket. Kommunen förbinder sig att tillämpa de standarder som styrgruppen definierar.

Jönköpings läns modell med gemensam upphandling och service utan att medlemskommunerna överlämnar arkivmyndigheten till den gemensamma

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 41

organisationen finns inte med bland samverkansformer som SKL tar upp i sin rapport *Framgång med e-arkiv*. Detta innebär att man som medlemskommun betalar till regionen för system och förvaltning av systemet, men kommunen står för alla förfrågningar samt allt kostnader som uppstår vid leveranserna till systemet.

Jönköpings kommun har valt att inte delta i samarbetet då man inte kände sig bekväm med den lösning som valdes.

7.15 Statens servicecenter

Statens servicecenter ska bidra till en effektivare administration inom statsförvaltningen. De levererar administrativa tjänster och konsultstöd inom ekonomi, lön, HR och snart även tjänster inom e-arkivering, till statliga myndigheter. Statens servicecenter har regeringsuppdraget att utveckla och etablera en förvaltningsgemensam e-arkivtjänst och upphandlingen inleddes i slutet av 2017.

Den 11 december 2018 lämnade dock myndigheten en skrivelse till regeringen där de meddelar att upphandlingen avbrutits. De skriver att de har beslutat att avbryta upphandlingen avseende en förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv till följd av bristande konkurrens och ett för högt pris. De utreder nu utifrån de nya förutsättningarna om staten själv kan ta hand om driften av tjänsten för att tillgodose en kostnadseffektiv och säker e-arkivtjänst för de statliga myndigheterna. Statens servicecenter ser fortsatt stora fördelar med ett förvaltningsgemensamt e-arkiv för de statliga myndigheterna men bedömer dock att avkall inte kan göras på ställda krav och arbetar därför nu med en ny strategi för hur en långsiktig, säker och kostnadseffektiv e-arkivtjänst ska kunna etableras.²⁷

7.16 Att köpa e-arkiv som produkt eller tjänst

Det är flera kommuner/regioner som har köpt in e-arkiv antingen som produkt eller tjänst. Många av de som in har köpt in e-arkiv poängterar verksamheternas tillgång till sin information vilket gör att fokus i dessa upphandlingar ligger på olika mellanarkivlösningar och är ett steg i riktning mot slutarkivering. Hur man än gör när man upphandlar en lösning så blir man leverantörsberoende vilket gör att man har svårt att leva upp till de krav som internationella standarderna inom området ställer på ett system för långtidsbevarande.

²⁷

<https://www.statenssc.se/omstatensservicecenter/press/pressmeddelanden/nyhetsarkiv/statensservicecenteravbryterupphandlingenavdetforvaltningsgemensammaearkivet.3054.html>

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 42

8 E-arkiv i Region Blekinge

"E-arkiv är en funktion för långsiktigt bevarande av elektronisk verksamhetsinformation. Funktionen kan ta emot, vårda och tillgängliggöra den bevarade informationen över tid. I funktionen ingår såväl tekniska lösningar som administrativa processer med tillhörande resurser." (Caspar Almalander, projektet E-arkiv och e-diarium)²⁸

Att skaffa e-arkiv handlar inte bara om att upphandla ett IT-system. Att bevara elektronisk information för framtida generationer är ett långsiktigt, komplext och kostsamt åtagande.

Först och främst behövs olika typer av styrande dokument, riktlinjer och arbetsbeskrivningar. För det andra behöver arbetet organiseras. Det kan handla om vilka beslutsvägar som ska gälla, hur e-arkivet ska placeras organisatoriskt och liknande. Det behövs budget, lokaler, personal eller externa konsulter för att utföra de olika arbetsuppgifterna. Slutligen behövs olika typer av tekniska stödsystem, det vill säga e-arkiv som teknisk lösning.

Det finns olika strategier när det gäller e-arkivs arbete i landets kommuner och landsting, hur man organiserar sig och samverkar. Vilken variant man väljer beror på flera olika faktorer, dels storlek på kommunen/landsting och vilka kompetenser inom e-arkivområdet som finns inom organisationen. För Region Blekinge gäller rekommendationen *"En större regional samverkan kring ett gemensamt e-arkiv och e-arkivfunktion"* som kan hantera det digitala långsiktiga bevarandet och arkivmyndighetsfunktionen.

Samverkansform	I	II	III	IV	V
Benämning	Egen utveckling	Standardsystem	Gemensam upphandling	Gemensam tjänst och myndighet	Service-organisation
Beskrivning	e-arkiv utvecklas och underhålls av den enskilda offentliga organisation en antingen internt eller via tredje part.	Standardsystem för e-arkiv som utvecklats av en leverantör och erbjuds som en produkt eller tjänst till flera offentliga organisationer.	Ett ramavtal med en eller flera leverantörer av e-arkiv etableras för flera offentliga organisationer.	En gemensamt ägd organisation ansvarar för e-arkiv i form av en digital tjänst för medlemmarna.	En självständig offentlig organisation erbjuder en centraliserad digital tjänst för e-arkiv till andra offentliga organisationer.

²⁸ SKL rapport *Framgång med e-arkiv* s.13

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 43

Fördelar	Full autonomi Ett primärt syfte Skräddarsytt system	Ekonomiska skalfördelar Testad erfarenhet och kunskap Modern teknologi Service och support	Ekonomiska skalfördelar Förenklad upphandling Delade systemkrav	Ekonomiska skalfördelar Gemensam förmåga Interoperabilitet Informationskvalitet Öppna data	Ekonomiska skalfördelar Specialiserad förmåga Interoperabilitet Informationskvalitet
Samverkans karaktär	Begränsad samverkan	Teknologi	Teknologi och avtal	Teknologi, avtal och service	Teknologi, kontroll och service
Ansvar för standardisering	Individuell offentlig organisation	Leverantör	Grupp av offentliga organisationer	Gemensam myndighet	Central myndighet
Exempel	Region Skåne	Ale kommun	SKL:s ramavtal	Sydarkivera	Statens servicecenter

Tabell 1. Former för samverkan inom e-arkiv.

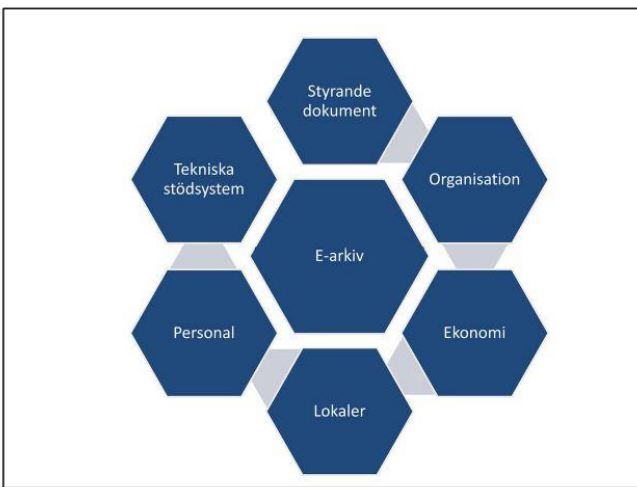
Det är flera kommuner/regioner som har köpt in e-arkiv antingen som produkt eller tjänst, men de lösningarna ska mer ses som en mellanarkivlösning och ett steg i riktning mot slutarkivering.

Det Region Blekinge har behov av är både ett mellanarkiv för framförallt vårdinformation men också ett slutarkiv och där är Sydarkivera en lösning. Hur man än gör när man upphandlar en lösning så blir man leverantörsberoende vilket gör att man inte kan leva upp till de krav som internationella standarderna inom området ställer på ett system för långtidsbevarande.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 44

8.1 E-arkivorganisation i egen drift

E-arkiv är i hög grad ett verksamhetsprojekt och inte i första hand ett IT-projekt. E-arkivet, som den definieras i OAIS-modellen, är en organisation som behöver olika typer av styrande dokument, riktlinjer och arbetsbeskrivningar, organisering, budget, lokaler, samt personal och/eller externa konsulter för att utföra de olika arbetsuppgifterna. Dessutom behövs olika typer av tekniska stödsystem, e-arkiv som teknisk lösning, som kan upphandlas som produkt eller tjänst på SKI:s ramavtal. Det krävs alltså system och kompetens för att hantera digital lagring, migrering och åtkomst för att säkerställa bevarande oberoende av ursprungliga verksamhetssystemen.²⁹

Modell som beskriver e-arkivet

Fördelar med att lösa e-arkivfrågan i egen regi är att regionen själv kan bestämma takten för införande av olika leveranstyper och sätta ambitionsnivå och tidplan utifrån sina egna behov. Fast det är inte hela sanningen, köper man e-arkiv som produkt eller som tjänst så blir man beroende av leverantören eftersom det är svårt att få tag i kompetens kring leveranser till e-arkiv.

En stor utmaning med att bygga upp en egen e-arkivorganisation är att rekrytera rätt kompetenser som kan förvalta e-arkivet, eftersom det finns relativt få personer med erfarenhet inom området. Antalet personer med erfarenhet växer med tiden, men i dagsläget är de som har erfarenheten eftertraktade och svåra att rekrytera. Det är ett stort åtagande att ta på sig ansvaret för att bevara digitalt material för kommande generationer, det handlar inte bara om att man ska kunna läsa informationen om tio eller femtio år. Informationen ska hållas intakt, autentiskt, spårbar och läsbar i flera hundra år framåt i tiden.

²⁹ Förstudierapport Kronoberg-Blekinge s. 73

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 45

De kompetenser som behövs för att driva och förvalta ett e-arkiv/system för långtidsbevarande är många:

- arkivarie(r) (tillsyn, utbildning/rådgivning/utlämning av allmän handling)
- bevarandestrateg (värdering av information)
- informationssäkerhetsexpert
- systemförvaltare
- it-tekniker

Utöver personella resurser så krävs en del investeringar:

- System för bevarande/e-arkiv – inköp och licenser/utvecklingskostnader
- Serverhallar, det krävs lagringsmöjligheter på minst två skilda platser för att leva upp till krav på säkerhet.
- Kostnader för leveransprojekt för bland annat konsultkostnader, eventuellt både för export, paketering och import.

Förstudien Kronoberg-Blekinge kom fram till att en minsta möjlig förvaltningsorganisation för ett e-arkiv är tre personer. Det behövs en person som ägnar sig åt projekt i samband med leveranser från verksamhetssystem, eller att ansluta system till e-arkivet. Det handlar om projekt som involverar både arkivet, verksamheten som vill leverera information, leverantörer och eventuella konsulter. Utöver det behövs en "traditionell" arkivarie som kan värdera informationen. Det vill säga avgöra vad som egentligen ska bevaras och vad som ska gallras. Arkivarien kan bestämma riktlinjer och rekommendationer som gäller för informationshantering i offentlig förvaltning och hanterar också offentlighet- och sekretess, forskarservice och så vidare. Till sist behövs en mer tekniskt orienterad person. En it-arkivarie eller utvecklare som kan hantera anpassningar av arkivsystemet (XML-scheman och valideringar) och vara med vid kravställning av leveranser och utveckling av arkivsystemet.³⁰

Det är inte rimligt att Region Blekinge själva ska utveckla ett system för bevarande, även om man har egen kompetens inom informationssäkerhet och IT så saknas kompetensen kring arkiv. Utan skulle man gå vidare i egen regi så behöver man upphandla e-arkiv antingen som produkt eller som tjänst. SKL/SKI har tagit fram ett nytt ramavtal för e-arkiv. Upphandlingen syftar till att täcka kommunernas och regionernas behov av e-arkivering med bred omfattning av produkter och tjänster. Genom förenklat avropsförfarande underlättas införandet, förvaltningen och utvecklingen av e-arkiv. Det nya ramavtalet ersätter E-arkiv 2013 som löpte ut november 2017.³¹ Avrop sker genom förnyad konkurrensutsättning. Ramavtalet från 2013 gällde i tre år med option på ett år till. Avtalet kunde tecknas på åtta år med leverantörerna.

³⁰ Förstudie Kronoberg-Blekinge s. 77

³¹ <http://130.28.2.70/inkopscentral/upphandlingar/e-arkiv/> (2017-03-17)

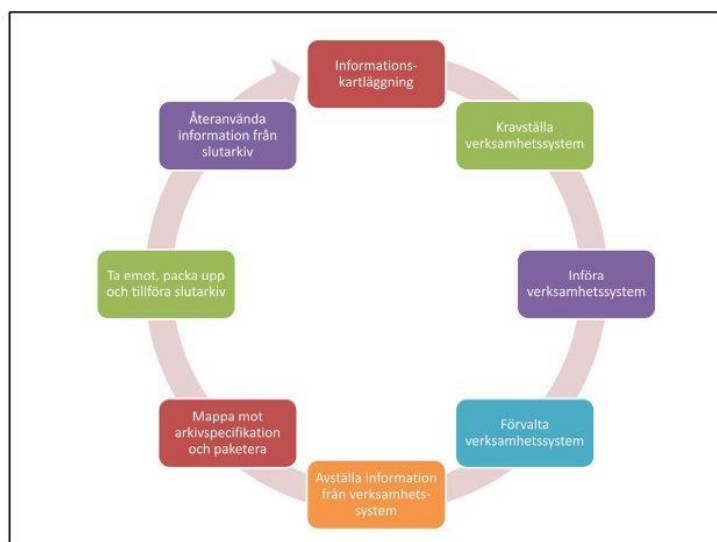
Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 46

Långsiktigt digitalt bevarande är fortfarande ett relativt nytt område. Det innebär att det inte finns så många väl beprövade lösningar. Vilket i sin tur innebär att det kräver specialistkompetens hos regionen för att hantera e-arkivet. Detta gör att det är svårt för en region i Region Blekinge storlek att knyta rätt kompetenser till sig. Det är den främsta anledningen till att de flesta förstudier som gjorts i Sverige rekommenderar ett större regionalt samarbete i e-arkivfrågan. Men även om regionen samarbetar eller går med i kommunalförbundet Sydarkivera så behöver Region Blekinge som deltagande organisation ha någon på hemmaplan som kan regionens verksamhetssystem och informationshantering. I en gemensam organisation kan flera vara med och dela på de specialister som behövs för att bygga upp ett e-arkiv. Dessa gemensamma resurser kan stötta de resurser som finns på hemmaplan.

Om Region Blekinge skulle avropa ett eget e-arkiv från SKI Kommentus ramavtal för e-arkiv får man räkna med att upphandlingen är i samma klass som upphandlandet av ett dokument- och ärendehanteringssystem fast ännu mer omfattande i och med att det ska täcka hela regionens hantering och bevarande av digitala allmänna handlingar. Dessutom måste detta i enlighet med gällande lagstiftning konkurransutsättas med jämna mellanrum.

8.2 Kostnader e-arkiv i egen regi

Det är svårt att få fram överblick över vad det skulle kosta att driva e-arkiv i egen eller gemensam drift, på längre sikt. Att arkivera digitalt skiljer sig från arkivering av pappershandlingar på flera sätt. En stor skillnad är att man återkommande måste kontrollera och migrera den digitala informationen. Kostnaden för arkivering är därmed inte klar vid själva överlämnandet. Information måste tas om hand i alla led och mycket nytta kan skapas genom en helt digital ärendekedja.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 47

Kostnaderna för elektroniskt bevarande är inte så mycket de programvaror och lagringslösningar som används som kostnader för personal och konsulter. Att införa e-arkiv innebär trots det ökade kostnader för arkivsystem, leveranser av information från verksamhetssystem och den kompetens som behövs för att bygga upp, förvalta och utveckla e-arkivlösningen. Det rör sig om utgiftsposter som regionen i utgångsläget inte har. När man inför e-arkiv så minskar samtidigt kostnader för licenser och underhåll av föråldrade system som driftas för att säkerställa åtkomst till information. På sikt kommer e-arkivet leda till minskade kostnader för konverteringar i samband med systembyten. Dessutom tänker man sig att e-arkivet kommer att innebära att man inte behöver bygga ut arkivlokalerna i samma takt som tidigare. Dessutom kommer e-arkivet skapa nyttor för regionens verksamheter bland annat i mindre handpåläggning när det gäller registrering och arkivering samt frigöra personalresurser som kan lägga mer energi på sin kärnverksamhet.

Olika e-arkivprojekt har fått fram olika siffror när det gäller kostnaden för att införa e-arkiv. Det är bland annat beroende av hur många verksamhetssystem som innehåller så kallat bevarande material som kommunen/regionen har. Helsingborgs stad räknar med att det kommer att kosta ca 8 miljoner kr att arkivera ett trettio-tal system, exklusive drifts- och personalkostnader. Nacka kommun beräknar 4 miljoner kr per år i en 6 års period, efter införandefasen, där 60 % är personalkostnader och 40 % kostnader för licenser, drift, lagring och kostnader för att ansluta 30 system. Mölndal har estimerat att det räcker med omkring 800 000 kr/år men det är exklusive anpassningar/leveranser.

Förstudien Kronoberg-Blekinge (som sedan blev Sydarkivera) tog fram en preliminär kalkyl för vilka kostnader som skulle kunna uppstå med utgångspunkt från att många deltagande organisationer kommer att välja att bygga en gemensam organisation för e-arkiv. De upplevde flera svårigheter eftersom de i det stadiet inte hade bestämt vad som skulle göras. En annan osäkerhetsfaktor var resultatet av SKI:s upphandling, vilken driftsform som väljs, hur mycket som blir licenskostnader och hur mycket som blir utvecklingskostnader med mera.

Scenario: många deltagande organisationer kommer att välja att bygga upp någon form av gemensam organisation för e-arkiv.

	Projekt år 1	Upphandling år 2	Förvaltning år 3
Projektledare/verksamhetsutvecklare	700 000	700 000	700 000
Arkivexpert	500 000	500 000	
Projektadministratör	400 000	400 000	400 000
Upphandlare (50 %)		250 000	
Arkivchef			800 000
Arkivarie bevarandeplanering			500 000
"IT-arkivarie"/utvecklare/it-specialist			500 000
Tillsynsarkivarie			500 000
Hyra och kontorsutrustning			1 500 000
Genomföra utbildning och träffar	100 000	100 000	50 000
Delta konferens	50 000	50 000	20 000
Mjukvara/support och underhåll	10 000	1 500 000	2 000 000
SLA teknisk drift			500 000
Projektplats	20 000	20 000	20 000
Leveransprojekt/utveckling			1 000 000
Konsulter	50 000	250 000	500 000
Summa:	1 830 000	3 770 000	8 992 016

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 48

Projekt år 1 innebär i scenariot avgränsning av område, organisering och förberedelser. Under år 2 ska det formuleras krav och upphandlas systemstöd. År 3 införs systemet och förvaltningsorganisationen. Med utgångspunkt från de preliminära beräkningarna gjordes en fördelning av kostnaderna baserat på att samtliga organisationer deltar och att kostnaderna fördelas efter kommunstorlek (beräknad efter antalet kommuninvånare och där regionen jämförs med största och regionförbunden med minsta kommun i respektive län).³² Vilket man senare har fördelat så att det blev en medlemsavgift på 27 kr/invånare och år. Man har också bestämt att regioner förhandlar med Sydarkivera om sin anslutnings- och medlemsavgift. I medlemsavgiften ingår dessutom kostnaderna för leveranser vilket enligt erfarenheter från andra kommuner/regioner är det som kan bli väldigt kostnadsdrivande.

8.3 Konsekvenser av att avvakta

I det här avsnittet redogörs för konsekvenser med utgångspunkt från två frågor:

- Vad händer om man avstår från att införa en lösning för att ta hand om den digitala informationen som finns i verksamhetssystem?
- Vilka konsekvenser får det myndigheten om man avstår från att inför att e-arkiv?

Utan en strategi för att hantera sina e-arkiv på bra sätt kan man inte uppfylla invånarens och företags ökade krav på och behov av direkt tillgänglig information och insyn i myndighetens verksamhet. Om man inte har bra stöd för att förvalta e-arkiv riskerar man att bryta mot lagen när det gäller av hanteringen av information. Utan e-arkiv saknar man ett viktigt verktyg för att driva myndighetens strategiska förändringsarbete och det är också ett fundament i en väl fungerande e-förvaltning för att man inte ska få manuella avbrott och kunna utnyttja med nya digitala tjänster baserade på öppna data. Utan e-arkiv skapas inte en modern arbetsplats med enklare handläggning och effektivare styrning. Mer om detta finns att läsa i SKL:s rapport *Framgång med e-arkiv*.³³

Konsekvensen för Region Blekinge med att inte införa ett digitalt slutarkiv är framförallt att man inte klarar av de juridiska krav som läggs på organisationen enligt arkivlagen, dataskyddsförordningen och offentlighetslagstiftningen. Utan ett fungerande e-arkiv får man inte heller möjlighet till att få en fungerande e-förvaltning och modern arbetsplats helt utan manuell hantering av information.

De senaste 15–20 årens utveckling inom digital informationshantering har fört med sig att mycket information som ska bevaras ligger i organisationens verksamhetssystem. När dessa system slutar användas behöver informationen arkiveras, om inte digitalt så analogt. Att skriva ut ett verksamhetssystem från digitalt format till papper är

³² Förstudierapport Kronoberg-Blekinge s. 29

³³ SKL rapport *Framgång med e-arkiv*

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 49

arbetstidskrävande och dyrt, och dessutom så tappar man också möjligheten att återsöka och sammanställa informationen.

Riksarkivet rekommenderar att informationen ska bevaras på det medium som den skapats så långt det går, eftersom ett byte av lagringsmedium, papper eller digitalt, är att jämställa med gallring i och med att information kan gå förlorad. Om det inte finns något e-arkiv och man inte skriver ut det som ska bevaras på papper blir det ingen arkivering av information som borde bevaras. Detta leder till informationsförlust som i sin tur kan ge allvarliga konsekvenser, inte bara för kulturarvet utan även för privatpersoner. Till exempel om det saknas information i en journal eller att vårdinformation saknas helt om en privatperson så kan det leda till att personen i fråga inte får den vård den behöver eller att missar allvarliga tillstånd. SKL har konstaterat att en hållbar digital informationshantering måste komma högre upp på prioriteringslistan för att inte offentlig information ska gå förlorad.³⁴

Många verksamhetssystem som till exempel Public 360, System Cross och Raindance byggda för att på olika sätt behandla information, inte specifikt att lagra den. Förvaring i arkiveringsmodulen/mellanarkiv i ett verksamhetssystem är inte långsiktig arkivering i egentlig mening utan att jämföra med förvaring i ett närarkiv. Region Blekinge kommer på sikt att få ökade kostnader för licenser och driftskostnader för system som blivit föråldrade. På sikt försvinner kunskaper och kompetens och dessutom upphör supporten av systemen. Om bevarandeinformationen istället överförs till ett e-arkiv kan systemen stängas ner. Kravställning vid utveckling och upphandling av IT-tjänster och verksamhetssystem försvåras då man inte kan beskriva den elektroniska informationen och hur den ska hanteras vid gallring, avställning, leverans till och bevarande i e-arkivet.

Att inte heller gallra information som ska gallras betyder ökade kostnader för lagringsutrymme, och kan i vissa fall bryta mot lagen. Dessutom är risken stor att verksamheterna tvingas till kostsamma lösningar för att konvertera digital information till analog format som är möjliga att arkivera, eller att de tvingas köpa egna lokala lösningar för digitalt bevarande.

Att det kostar pengar att införa e-arkiv är ett känt faktum. Men vad kostar det att låta bli? Om det inte finns lösningar för elektroniskt bevarande kommer det att finnas ett fortsatt behov av arkivering på papper. Det innebär fortsatt ökade kostnader för manuell hantering och arkivering. Jämför avsnittet med nyttokalkyler 3.4.

³⁴ SKL rapport *Framgång med e-arkiv*

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 50

8.4 Rekommendation för e-arkiv 2019

Förstudier som har gjorts ibland Skåne, Halland, Kronoberg-Blekinge och Kalmar visar att en kommuner/region har svårt att lösa e-arkivfrågan själv. I tabellen nedan redogörs konsekvenserna av de olika alternativen som finns.

	Sydarkivera	Egen regi
Arkivmyndighet	Delad eller ta över helt	Kvar i regionen
Finns det i dagsläget någon organisation som förvaltar e-arkivet?	Ja	Nej
Finns det i dagsläget någon teknisk lösning?	Ja	Nej
Kan e-arkivet ta emot leverans 2019?	Ja	Nej
Samlokalisering / deponering av analogt arkivmaterial	Ja, kan köpas till som tjänst	Nya arkivlokaler behövs.
Mellanarkiv	Nej	Tänkt att fås genom avtal med R7 e-arkiv och gäller framförallt vårdinformation som behöver vara tillgänglig 24/7
Medlemsavgift	2 389 308 kr/år	-
Anslutningsavgift	318 742 kr	-
Införande-projekt	-	150 000 ³⁵ – 1 500 000 kr
Licens + drift	Ingår	115 000 ³⁶ – 2 000 000 ³⁷ kr/år
Leveranskostnader	Ingår i medlemsavgiften	Omkring 50 000–400 000 kr ³⁸ /system
Personal	Oförändrat, dvs en arkivarie på heltid. Nuvarande personal	Minsta möjliga bemanning för att organisationen själv ska hantera sitt e-arkiv kräver

³⁵ Lidingö kunde pressa priset tack vare stort kunnande inom organisationen.

³⁶ Lidingö köpte e-arkiv som tjänst och slipper därmed licenskostnaden och dessutom kunde de pressa priset tack vare stort kunnande inom organisationen.

³⁷ Jönköpings läns kommuner.

³⁸ Genomsnitt utifrån uppgifter från Helsingborg, Malmö, Mölndal och Stockholm.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 51

	(även utanför arkivet) får del av utbildningsinsatser och kompetenslyft samt stöd från Sydarkiveras expertis.	följande: kompetenser: programmerare/utvecklare, informations säkerhetsansvarig, verksamhetsutvecklare och arkivassistent Ovanstående måste ha möjlighet att arbeta heltid med det egna e-arkivet för att få den kompetens som krävs samt även tekniskt kunnande för att hantera leveranser av information.
--	---	--

Som man kan se i tabellen ovan är den stora osäkerhetsfaktorn när det gäller detta område leveranskostnaderna. Dessa kan variera mycket beroende dels på systemens komplexitet och hur mycket konsult hjälp man måste ha för att få ut informationen ur verksamhetssystemen. Sydarkivera tar på sig kostnaden för leveranser till slutarkivet vilket ger en trygghet till medlemskommunerna.

9 Medlemskap i Sydarkivera

Medlemskap i Sydarkivera ger regionen tillgång till teknisk infrastruktur och den kunskap som behövs för att införa ett e-arkiv. Ett medlemskap innebär också att Sydarkivera blir arkivmyndighet och därmed tar över ansvaret för informationen som ska bevaras. Sydarkivera ansvarar därmed för alla förfrågningar, sökningar och utlämnande av information och handlingar, samt eventuell sekretessutredning gällande det överlämnade materialet.

9.1 Vad får man om man ansluter till Sydarkivera?

Att ansluta till Sydarkivera innebär att ansluta sig till en organisation som redan är färdig, dessutom finns en teknisk plattform på plats som medlemmarna har börjat leverera digitalt arkivmaterial till. Kommunalförbundet har en samlad kompetens som är svår för en organisation av själv få tag i. Inom Sydarkivera finns expertis på flera områden: arkiv, e-arkiv, informationssäkerhet och dataskydd. Det råder brist på dessa kompetenser nationellt och de är därmed svåra att rekrytera. Sydarkivera har en bevarandeplattform på plats, kunnig personal som förvaltar och utvecklar den. Sydarkiveras grundläggande bevarandeplattform baseras på samma öppen källkods-produkt som används av både svenska och norska riksarkiven. Flera av de programvaror som används för att bygga upp bevarandeplattformen baseras på resultaten från det europeiska projektet E-ARK, vilket Sydarkivera följer genom medlemskap i DLM-forum.

När det gäller Sydarkivera så finns det en trygghet i att det är en beprövad plattform som används. Dessutom är det ett system med öppen källkod vilket innebär att de inte blir beroende av någon leverantör. Man har skapat ett starkt skydd till låg kostnad och

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 52

genom stor kunskap har man kunnat pressa priset på hård- och mjukvara dels för själva bevarandeplattformen och dels i leveransprojektet.

9.2 Kostnad för medlemskap i Sydarkivera

	Anslutningsavgift	Medlemsavgift
Region	318 742 kr	2 389 308 kr
Blekinge		

Anslutnings- och medlemsavgift förhandlas fram när det gäller regioner till skillnad från kommunerna där anslutning- och medlemsavgift baseras på antalet invånare i kommunen. I anslutningsavgiften för regionen får man hjälp av Sydarkiveras personal som bevarandestrateg och IT-arkivarie två dagar i veckan under första halvåret 2019 men även personalförstärkning på landstinget i form av arkivarie en dag i veckan från hösten 2018 och framåt. Genom medlemsavgiften, där ingår även gamla regionförbundet Region Blekinges medlemsavgift på 237 800 kr, får man tillgång till Sydarkiveras bastjänster (se nedan) medan anslutande tjänster kommer med en prislapp.

Exempel på tjänster i anslutning till bastjänsterna som man kan välja att köpa till är: hjälp med analoga arkivet, informationssäkerhet, dataskyddsombud och liknande uppgifter. Medlemsavgiften för Region Blekinge skulle för 2019 bli 1 313 554 kr om regionen blir medlem 1 juli 2019.

Sammanlagt betalar Region Blekinge för anslutningen och medlemskapet 1 632 296 kr för 2019.

9.3 Förbundets tjänster

Målsättningen med förbundets verksamhet under den första etappen (år 2015–2016) var att det skulle finnas en grundplattform för e-arkiv på plats för att kunna börja ta emot löpande leveranser från och med den andra etappen (år 2017–2018).

Följande funktioner ingår i bastjänsten och bekostas av medlemsavgiften:

9.3.1 Bastjänster

Inom råd och stödfunktionen sker rådgivning i samband med besök hos förbundsmedlemmarna men också frågor via telefon och e-post. Dessa hanteras dagligen. Som arkivmyndighet utför Sydarkivera tillsyn i form av inspektionsrundor årligen och det finns en strategisk tillsynsplan beslutad till och med 2022 som baseras på ett verksamhetsområde i taget. Varje år görs också informationskartläggningar inom det verksamhetsområde som är aktuellt. Då tar Sydarkivera hjälp av förbundsmedlemmarna med att ta fram underlag över vilken information som finns i verksamheten, hur den ska hanteras och pass känslig den är.

En stor del av råd och stödfunktionen består av kompetensutveckling och kvalitetshöjning. Det innebär att Sydarkivera genomför grund- och intensivutbildningar

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 53

om arkiv och informationshantering rutinmässigt för förbundsmedlemmarna. Specialutbildningar och temadagar inom olika områden genomförs också.

För att uppmuntra samverkan, utbildning och få hjälp med tips och idéer så finns etablerade nätverksgrupper för olika verksamhetsområden och intressentgrupper som arkivfunktioner, registratorer och kommunikatörer. De olika grupperna träffas regelbundet i Sydarkiveras regi och deltagarna har möjlighet att påverka innehållet på träffarna. För att underlätta arbetet för förbundsmedlemmarna har även ett flertal mallar och handböcker arbetats fram för förbundsmedlemmarnas arbete med arkiv och informationshantering.

Sydarkivera har även tagit på sig att förvalta klassificeringsstrukturen VerKSAM som medlemmarna använder som grund för diarieplan och dokumenthanteringsplan. Regionen använder idag KLASSA som VerKSAM delvis bygger på. Förhoppningen är att dessa både klassificeringsstrukturer i en framtid ska kunna föras ihop till en och samma klassificeringsstruktur.

Sydarkivera arbetar även med tjänster för att kunna söka efter, beställa och hämta arkiverad information.

Avställning av information från verksamhetssystem för överlämnande till arkivsystem. Sydarkivera står för leveransutredningskostnader och de kostnader som uppkommer vid en överföring till bevarandeplattformen. Till exempel om leverantörens konsulter behöver anlitas eller andra specialister. Det som tillkommer för förbundsmedlemmarna är tid för verksamhetskunniga och systemförvaltare.

Sydarkivera hjälper också till vid leveransprojekt som rör information som ska till mellanarkiv, dvs där informationen fortfarande ska vara tillgänglig hos verksamheten och där de ansvarar för den. Kostnaden för leveransen till mellanarkivet står verksamheterna för men kompetens från Sydarkivera hjälper till med vilken information som ska levereras och hur den ska levereras. Det innebär att den kompetens som efterfrågas av R7-arkiv när det gäller vad som ska plockas ur verksamhetssystem och på vilket sätt kan hämtas från Sydarkivera och man kan slippa att i de flesta fall anlita konsult hjälp kring uttagen.

Samordning av arkivleveranser hanteras bland annat genom systeminventeringar och leveransutredningar. Sydarkivera arbetar fortlöpande bevarandeplanering avseende strategier och metoder för att säkerställa långsiktigt digitalt bevarande. Förbundet deltar med resurser och som referens i ett flertal externa projekt och projekt för utveckling av nya FGS: er.

En grundläggande plattform för att hantera långsiktigt digitalt bevarande (motsvarande digital arkivdepå) finns på plats. Det finns ett fullt fungerande gemensamt digitalt slutarkiv för förbundsmedlemmarna. Det finns paketeringsverktyg, med stöd för beslutad FGS för paketstruktur, som har införts för att skapa digitala informationspaket. För att

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 54

säkerställa tillgängligheten till informationen så används bankvalv, bergsutrymme med speglad information och depå för säkerhetskopior.

Kostnader för bastjänster för Region Blekinge är 2 389 308 kr/år.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3
			Sida 55

9.3.2 Anslutande tjänster

Sydarkivera har möjlighet att sälja anslutande tjänster inom analoga arkiv och som dataskyddsombud.

Region Blekinge har idag för det analoga arkivet en anställd arkivarie och en tillfälligt anställd arkivassistent fram till septembers slut. Om regionen skulle välja att överlämna ansvaret för det analoga arkivet dvs. att Sydarkivera blir hel arkivmyndighet för Region Blekinge så är förslaget att Sydarkivera övertar personal i form av en arkivarie och en arkivassistent. När arkivcentrum är färdigt för samlokalisering så tillkommer kostnader för 10 000 hyllmeter för Region Blekinge.

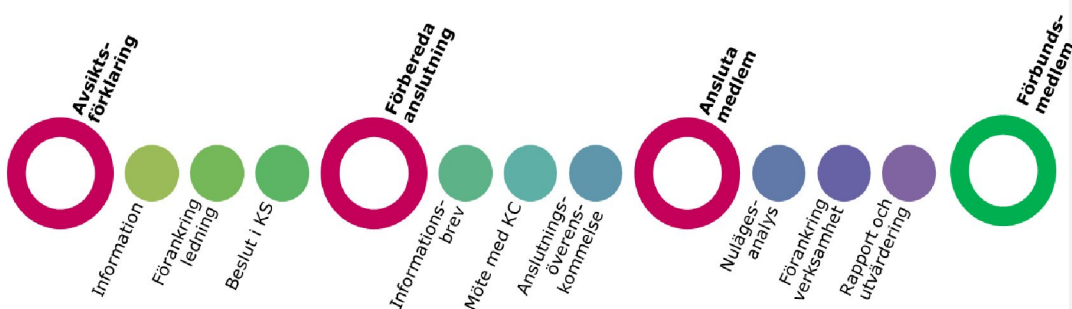
	Personalkostnader	Hyllmeter
Region Blekinge	970 000 kr	1 150 000 kr

I kostnaderna för personal ingår arbetsledning, arbetsmaterial och IT. Som personal för regionen har Sydarkivera räknat med en arkivarie och en arkivassistent på heltid. Arkivassistenten bekostas dock delvis av statliga bidrag. Region Blekinge står för arkivlokaler och arbetsplats för personalen. Kostnaden för hyllmeter tillkommer för regionen när arkivcentrum är klart och gäller för 10 000 hyllmeter.

Kostnaden för anslutande tjänster i form av ansvar för analoga arkivet kommer alltså att bli 970 000 kr/år för Region Blekinge till att börja med. Den dagen ett gemensamt arkivcentrum finns på plats kommer ytterligare kostnader tillkomma i form av 1 150 000 kr/år.

9.4 Anslutningsprocessen

I det här avsnittet finns översiktlig information om hur det går till att ansluta till Kommunalförbundet Sydarkivera. Texten beskriver hela processen från den första kontakten till att kommunen blir medlem i kommunalförbundet.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 56

9.4.1 Avsiktsförklaring (Fas 1)

Under den första fasen är målsättningen att kommunen ska vara säker på att Sydarkivera är ett bra alternativ. Kommunstyrelsen beslutar om att lämna in en avsiktsförklaring om medlemskap och skickar den till Sydarkivera. Denna fas är avslutad genom att regionen har lämnat in avsiktsförklaring.

9.4.2 Förbereda anslutning (Fas 2)

Beroende på förutsättningar så kan mer eller mindre omfattande utredningar behöva genomföras.

Därefter undertecknar kommunchef, eller motsvarande, en anslutningsöverenskommelse. Det är startpunkten för att sätta igång arbetet för att förbereda medlemskap i Sydarkivera. När den är undertecknad faktureras anslutningsavgiften och kommunen får tillgång till Sydarkiveras tjänster när det gäller råd och stöd om arkiv och informationshantering.

I den här fasen bör kommunen börja fundera på eventuella anslutande tjänster. Exempel på anslutande tjänst är förvaltning av de analoga arkiv som finns hos kommunarkivet eller dataskyddsombud. Dessa uppgifter ingår inte i Sydarkiveras bastjänster utan regleras genom separata avtal om anslutande tjänst.

Denna utredning och den anslutningsöverenskommelse som har undertecknats den 10 oktober 2019 är ett steg som hör till Fas 2.

9.4.3 Genomföra anslutningen (Fas 3)

I den tredje fasen genomförs en nulägesanalys som ligger till grund för det fortsatta arbetet. Förbundsfullmäktige godkänner medlemskapet och Regionfullmäktige beslutar om att anta förbundsordningen under året. Beslutet måste ha kommit in till Sydarkivera senast mars 2019 det år anslutningsprocessen genomförs.

9.4.4 Förbundsmedlem (Fas 4)

Vid halvårsårsskiftet 2019 dvs. 1 juli går regionen in som fullvärdig medlem och kan då ta del av alla Sydarkiveras bastjänster, även leveranser av digital information och den gemensamma bevarandeplattformen.

Nu är det också dags att anta ett nytt arkivreglemente som reglerar regionens arkivmyndighetsfunktion och ansvar.

9.4.5 Avbryta anslutningsprocessen

Ända fram till dess att ansökande organisations fullmäktige antagit Sydarkiveras förbundsordning kan anslutningsprocessen avbrytas.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 57

Beslut om att avbryta anslutningsprocessen ska fattas på samma politiska nivå som avsiktsförklaringen antagits.

Om anslutningsprocessen avbryts efter det att anslutningsöverenskommelse tecknats och anslutningsprocessen formellt påbörjats kommer anslutningsavgiften att faktureras den ansökande regionen.

9.4.6 Arkivmyndighet

Det har framkommit att det finns juridiska oklarheter gällande om en kommun/region kan ha mer än en arkivmyndighet, vilket skulle kunna bli konsekvensen av ett medlemskap i Sydarkivera. Kommunalförbundet tar över arkivmyndighetskapet för digitala allmänna handlingar medan medlemskommunerna kan ha kvar arkivmyndighetskapet för det analoga materialet. SKL har utrett huruvida en kommun kan ha två arkivmyndigheter (en för analoga handlingar och en annan för digitala handlingar) och kommit fram till att det bara kan finnas en arkivmyndighet för kommunen/regionen.

Kommunalförbundet Sydarkivera är det första kommunalförbund som bildas som en gemensam arkivorganisation. Utgångspunkten har varit delad arkivmyndighetsfunktion mellan Sydarkivera (tillsyn och överlämnade elektroniska arkiv) och förbundsmedlem (överlämnade pappersarkiv). Detta koncept togs fram av arbetsgrupp och styrgrupp i projektet E-arkiv Kronoberg och Blekinge (2013–2014) med juristgruppen i Kronoberg och Blekinge som referens.

Samtliga myndigheter och kommunala/landstingskommunala företag ansvarar för sin allmänna information fram tills att den överlämnas till en arkivmyndighet. Enligt bestämmelserna i arkivlagen så är regionstyrelsen arkivmyndighet om inte regionfullmäktige utser någon annan nämnd eller styrelse. Frågan om förbundsstyrelsen i gemensamt kommunalförbund kan utses till arkivmyndighet utreddes grundligt. Arkivlagen ger stöd för att utse en gemensam nämnd eller styrelse till arkivmyndighet. SKL har därefter i skrivelse till projektet E-arkiv Kalmar län under 2015 pekat på att man i förarbetena till arkivlagen säger att en kommun/region endast får ha en arkivmyndighet. Arkivlagen skrevs 1990, före möjligheten att bilda kommunalförbund och gemensam nämnd fanns. Det innebär att frågan om att flera kommuner/regioner skulle utse en gemensam arkivmyndighet inte diskuterades. Inte heller frågan om att dela upp myndighetsfunktioner mellan två arkivmyndigheter diskuterades. Frågan är därmed inte är grundligt utredd.

Sydarkiveras förbundsstyrelse är insatt i frågan. Politikerna i förbundsstyrelsen har lyft frågan till regeringen. Civilministern för förra mandatperioden har gjort ett studiebesök hos Sydarkivera och förvaltningen har redogjort för problematiken i en skrivelse till regeringskansliet. Förhoppningen är att frågan om gemensam arkivmyndighet, och möjlighet att fördela ansvar för arkivmyndighetsfunktioner, kommer att finnas med i arkivutredningen som ska vara klar november 2019.

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 58

I avvaktan på detta har Sydarkivera tagit fram två mallar för arkivreglemente: en med delad arkivmyndighet (enligt det ursprungliga konceptet) och en för att överlämna hela arkivmyndighetsansvaret. I slutänden är det respektive fullmäktige som fattar beslut om arkivmyndighet. Förbundsmedlemmarna har hittills gjort olika ställningstaganden. Alvesta, Ronneby, Karlshamn, Lessebo, Markaryd och Tingsryd har beslutat om arkivreglemente med delat ansvar. Växjö har beslutat att behålla hela arkivmyndighetsfunktionen och planerar utträda ur förbundet 2019. Karlskrona kommun, Kommunalförbundet Region Blekinge, Räddningstjänsten Östra Blekinge, Oskarshamns kommun, Vadstena kommun, Vimmerby kommun och Östra Göinge kommun har beslutat att överlämna hela arkivmyndighetsansvaret och har avtalat om förvaltning av analoga arkiv som anslutande tjänst. Karlskrona kommun väljer att lämna över hela ansvaret för arkivfunktionen till Sydarkivera från 2019 eftersom de vill vara helt säkra juridiskt men de ser också fördelar med att ha hel arkivmyndighet avseende samordning och fördelning av kostnader för arkivlokaler och personal. Det Sydarkivera märker att flera av medlemsorganisationerna flaggar för att man i en nära framtid vill lämna över även den analoga delen till förbundet. Det man pekar på är framförallt problem med att rekrytera kompetent personal samt svårigheten att få fram arkivlokaler som uppfyller de krav som finns.

9.4.7 Förankring inom Region Blekinge

Det är viktigt att ett förankringsarbete sker inom regionen, både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Den här utredningsrapporten är beslutsunderlag och kan användas som utgångspunkt i förankringsarbetet.

På Sydarkiveras externa webbplats www.sydarkivera.se finns mer material att använda:

- Handbok för arkivansvariga och arkivombud, med korta informationsfilmer och texter om arkiv och informationshantering.
- Fullständig katalog över Sydarkiveras bastjänster och anslutande tjänster
- Vanliga frågor och svar (FAQ)

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 59

10 Referenser

Eskilstuna, Strängnäs, Enköping, *Förstudie e-arkiv*, 2013

Eskilstuna, Strängnäs och Västerås kommuner, *Förstudie e-arkiv Hur vi skapar förutsättningar för e-arkiv och ett digitalt informationsflöde*

Gävle Kommun, *Framtidens Arkiv – Förstudie*, 2013

Projekt ScanArkiv, *Förstudie kring kommungemensam arkivorganisation med tillhörande e-Arkiv*

SKL rapport *Framgång med e-arkiv*

Samverkansavtal kommungemensamt e-Arkiv, Lunds kommun, KS 2016/0619, 2018-06-20

Etablering Digital bevarandeplattform - Rapport från behovsstudie, (dnr SARK.2016.10), 2016-06-28.

Etablering Digital bevarandeplattform - Rapport från genomförande: Etapp 1, (dnr SARK.2016.62), 2017-05-12.

Handlingsprogram 2017–2022, (dnr SARK.2015.75). 2016-12-05.

Slutrapport - Sydarkiveras utveckling och förbundets gemensamma målbild (dnr SARK.2017.55), 2018-11-23

Strategisk tillsynsplan för perioden 2016–2022 – arkiv och informationshantering, (SARK.2015.61), 2015-11-24.

Slutrapport gemensam förstudie våren 2013, E-arkiv Kronoberg och Blekinge, Växjö kommun (dnr KS/2012:974), 2013-08-07.

Verksamhetsbeskrivning gemensam arkivorganisation – beslutsunderlag till avsiktsförklaring, Konceptstudie gemensamt e-arkiv, Växjö kommun (dnr KS/2013:550), 2014-04-02.

Kulturdepartementet, *Översyn av arkivområdet*, kommittédirektiv (Dir.2017:106), <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2017/10/dir.-2017106/>.

Regeringens proposition 1989/90:72 om arkiv mm. (Prop. 1989/90:72).

Riksarkivet, *Att utveckla, förvalta, och införa FGS:er - Vägledning för arbetet med förvaltningsgemensamma specifikationer* (RAFGS1D20171025), oktober 2017

Dokumentansvarig Magdalena Nordin	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 02	Datum 2019-01-14	
Ärende Utredning om arkiv, Region Blekinge 2019		Diarienummer SARK/2019:39	Version 0.3	Sida 60

Webbsidor:

Sveriges kommuner och landsting SKL, sidor om e-arkiv:

<https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/earkiv.350.html>

Stockholms stadsarkiv, sidor om e-arkiv:

<http://www.ssa.stockholm.se/Om-Stadsarkivet/E-arkiv-for-Stockholms-stad/>